

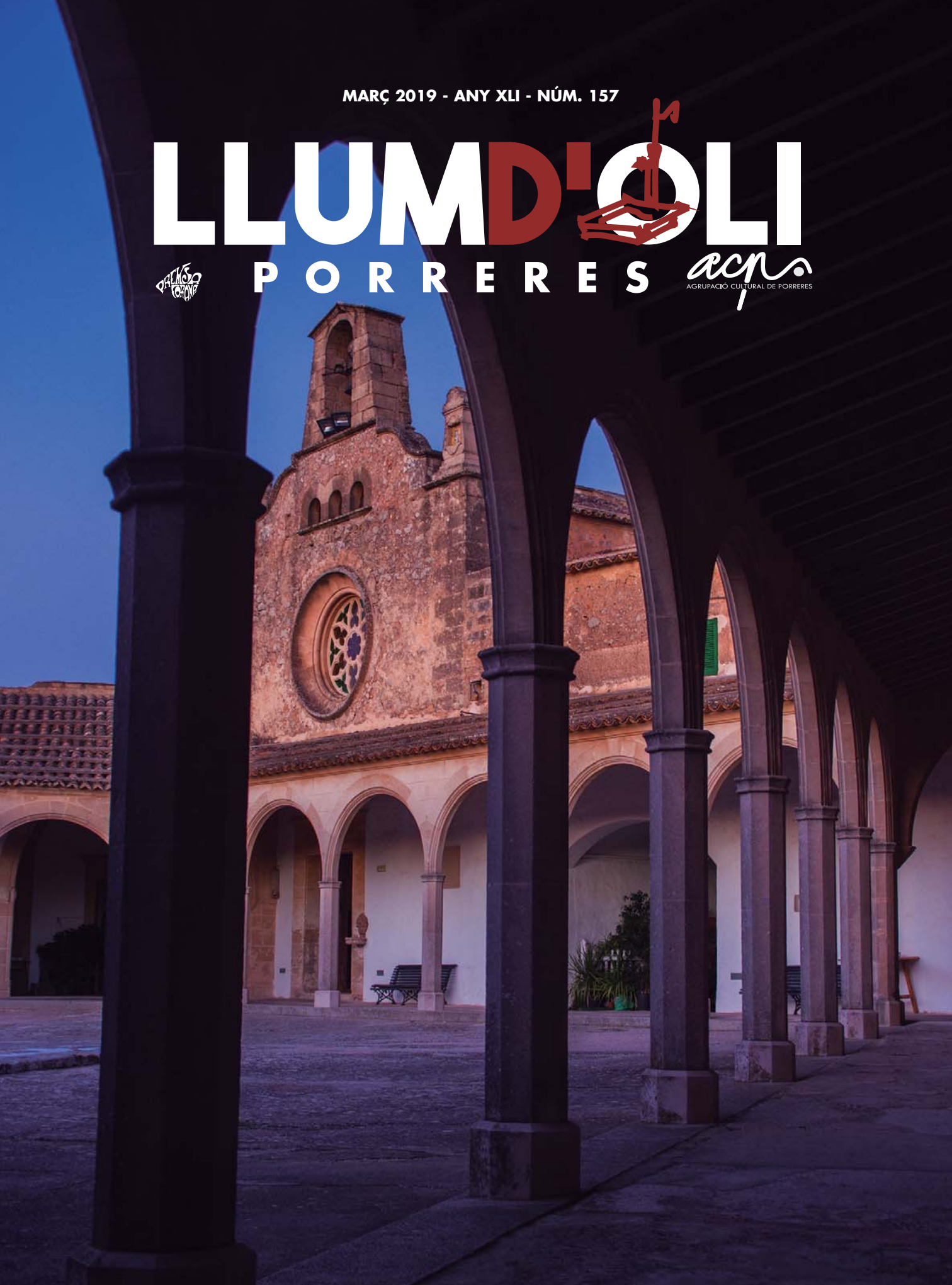
MARÇ 2019 - ANY XLI - NÚM. 157

LLUMD'OLI

P O R R E R E S

acn
AGUPACIÓ CULTURAL DE PORRERES

CONTINGUTS

Què hi pots trobar en aquest número?

Les activitats de l'Agrupació i del GEP, amb crònica del sopar de celebració dels nostres 40 anys, pàg. 4.

Informació local: hi trobaràs el noticiari porrerenc, la pluviometria, el "sempre fa bon temps" d'en Miquel Tomàs, informació d'utilitat per prevenir robatoris, i la crònica política, pàg. 10

Un "sabeu que..." preelectoral a la pàgina 15

Les notes històriques, amb articles sobre demografia i economia porrerenca de l'època medieval, així com un reportatge històric sobre la "nissaga" dels Obrador, pàg. 17

L'entrevista "En Femení", a la pàg. 20

Creació amb l'obturador, el poema de Jaume Rosselló i l'estrena de na Marta Almarcha, a la pàg. 22

Maria Antònia Nicolau i Catalina Garcia entrevisten madó Apol·lònia i l'amo en Tomeu "des Campot", pàg. 24

La secció d'opinió, amb escrits de l'Assemblea Popular, Tià Lliteres, Joan Ferrà, Aina Gayà i Joan Melià, a partir de la pàg. 26

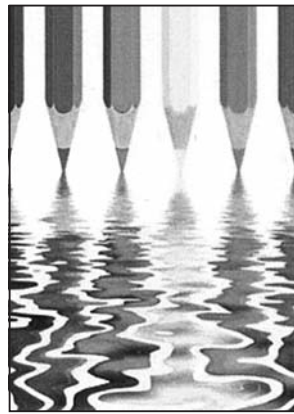
La secció "de Porrera a Porreres" a la pàg. 33

L'espai escolar, amb escrits de l'Escola Nova i l'IES Porreres, a partir de la pàg. 34

Els esports: l'espai del Club d'Atletisme, i un reportatge emotiu dedicat a recordar el campionat de bàsquet que varen guanyar les infantils del 2008, per Antoni Sastre, pàg. 36

ESTANC - PAPERERIA ANTÒNIA M^a

Tabac - Revistes - Premsa - Regals
Llibres de text - Fotocòpies en color

C/ Sant Roc, 2
Tel i fax: 971 16 80 05
07620 - PORRERES

MANIS

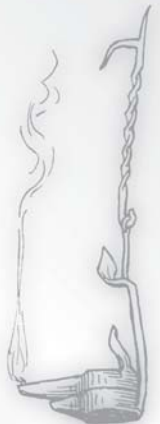
C/Almoina 30, Porreres.
Tel: 971 16 84 56

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per a poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten de la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci/sòcia de la nostra entitat, ajudant-nos així a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble.

Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili! Contacta amb nosaltres a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc Can Poo, estanc-papereria Antònia Maria, fruiteria Ca na Maria i a l'Escrivania.

Març del 2019 - Núm. 157
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edició:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdolioporreres

Coordinació:

Catalina Maria Garí Blanc
Sebastià Lliteres Lliteres
llumdolioporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Llúcia Salleras Julià
Bartomeu Garí Salleras
Joana Mora Cerdà
Joan Barceló Barceló

Col·laboradors/es:

Marta Almarcha Roig
Maria Barceló i Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Joan Barceló Xibic
Margalida Barceló Taberner
Bernat Bauçà Garau
Adrià Domènech Simó
Joan Ferrà Sansó
Catalina Garcia Garí
Catalina Maria Garí Blanch
Bartomeu Garí Salleras
Aina Gayà Coll
Antoni Gornals Miralles
Sebastià Lliteres Lliteres
Joan Melià Garí
Joana Mora Cerdà
Maria Antònia Nicolau Rosselló
Tòfol Noguera Font – GEP
Jaume Rosselló Tomàs
Antoni Sastre Vanrell
Antoni Sorell Mora
Francesc Servera Veny
Miquel Tomàs Burguera
Simó Tortella Sbert
Assemblea Popular de Porreres
C.A. Porreres
IES Porreres
Escola Nova

Fotografies:

Simó Tortella Sbert
Arxiu Agrupació Cultural

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta

Fotografia de Maties Lladó Matas

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A.
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió dels seus autors.

PRIMAVERA ELECTORAL: ENTRE L'ABRIL REPUBLICÀ I LES FLORS DE MAIG

Aquesta primavera ve carregada de cites electorals, considerades la festa de la democràcia, ben cert. Com també que n'és, de cert, que abans de les festes, se suposa que hem treballat i ens hem guanyat bé les sopes. El treball per la democràcia és cosa de tots i totes, de cada una de nosaltres, porrerenques, de cada un de nosaltres, porrerencs. És un treball que requereix constància, autoexigència individual i col·lectiva, confiança, reflexió, socialització inclusiva, participació i aprenentatge continu. És una pràctica concreta del viure en societat, en la nostra de cada dia, amb els veïnats diversos que compartim més que un grapat de carrers i places, tres centres educatius, un nombre determinat de llocs de treball, les sales d'espera de calcs metges, dos poliesportius, forns, botigues i cafès, entre altres punts de trobada i trajectes quotidians. Hauríem de compartir també allò que a vegades no s'escrui als programes electorals: els desitjos comuns, els somriures i els bons dies, l'acceptació de la diferència, la conversa tranquil·la i respectuosa, l'interès pel futur col·lectiu, aquesta llengua que pot acollir els nouvinguts per fer-los sentir que són també mallorquins i mallorquines. Hauríem d'exercir sempre la democràcia.

Les cites amb les urnes que tenim ben aviat se situen en un context de canvi de cicle en el qual s'ha deixat de banda el bipartidisme equidistant que anul·lava molts de matisos de formes d'entendre i expressar l'organització i la convivència social; o sigui, la Política. Per una banda ens trobam amb les eleccions generals o estatals, on s'obre un panorama de diversitat de propostes des de la dreta, des de l'esquerra i des de les realitats diferenciades de cada país d'aquest conglomerat mal avingut anomenat Regne d'Espanya. Benvinguda sigui la diversitat d'opcions, encara que hem de lamentar que algunes d'elles freguen o entren de ple en idearis no democràtics. No seria cap bona notícia que la gent fes massa confiança a qui desitja la uniformitat, l'arraconament i residualització de la nostra cultura i la nostra llengua, la pèrdua de llibertats individuals i col·lectives, la submissió de les dones, la precarietat laboral i l'exclusió social. Unes eleccions on tindrà molt de pes no haver volgut resoldre democràticament la demanda del poble català i haver negat i ofegat l'inici d'un debat enriquidor al conjunt de l'estat. Mentre, creixen les consultes sobre el model d'estat, monarquia o república; una d'elles a Porreres mateix. I tanmateix, l'abril és republicà!

Les cites de maig fan un bon ram: europees, autonòmiques, insulars i municipals. Tots els partits tenen la maquinària en marxa; ara fa falta que els ciutadans i ciutadanes tenguem molt de seny i facem una tria que faci confiança a les opcions que aportin més democràcia real, més il·lusió i més saviesa. Voldríem poder assistir a campanyes electorals que no ofenguin la intel·ligència de les persones, que no siguin només un espectacle groller de destrucció de l'adversari i curt de mires; voldríem que la política no estigues en mans de persones tòxiques; voldríem sentir-nos representats per persones formades, respectuoses i educades.

Ienguany farà 51 anys de la revolta del maig del 68 a París, que, si més no, va obrir finestres per airejar les idees i on, entre altres consignes, els murs digueren «La imaginació al poder!», «Prohibit prohibir», «La novetat és revolucionària, la veritat també» o «La política és al carrer».

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE: LA PLAGUETA VERMELLA. UNA HISTÒRIA DE QUINQUIS I OUTSIDERS

El passat 26 de gener, Manel Santana Morro (Consell, 1972) presentà a l'Agrupació el seu darrer llibre, la novel·la *La Plagueta Vermella. Una història de quinquis i outsiders*. En Manel Santana és professor de secundària i historiador. Actualment, és el director general de Participació i Memòria Democràtica del Govern de les Illes Balears. Com a investigador, ha estudiat sobretot els moviments socials dels segles XIX i XX, especialment els períodes de la Segona República, la Guerra Civil i el primer franquisme.

En aquesta novel·la es mescla una part de la identitat de l'autor i del seu protagonista, en Pau. Una lectura molt recomanable.

IV EIXIDA CULTURAL I PAISATGÍSTICA. BINISSALEM

El diumenge dia 13 de gener es va visitar la vila de Binissalem, poble que destaca pel seu patrimoni vitivinícola i pel seu patrimoni arquitectònic del centre històric. Es va veure l'església parroquial de Nostra Dona de Robines en la qual destaca,

per damunt de tot, la Maredeu morta (principis del segle XVI) provinent del desamortitzat convent dominic de Ciutat.

Així mateix, un recorregut urbà va permetre apreciar casals i elements de cellers. L'Ajuntament va convidar a vi i coca tots els visitants. Volem agrair a l'Ajuntament la gentilesa que va tenir amb els porrerencs i porrerenques tant per l'organització del recorregut i les visites (de manera especial a na Maria Coll Borràs) com pel refrigeri.

V EIXIDA CULTURAL I PAISATGÍSTICA. ALCÚDIA

El diumenge 3 de febrer l'eixida va tenir per objectiu visitar el poble d'Alcúdia. Vàrem anar a l'església de repoblació de

CONFECCIÓ A MIDA DISSENY INTERIOR DECORACIÓ TÈXIL	CHITÓN DECORACIÓN
www.chitondeco.com info@chitondeco.com	
DAGMAR & ERICH FUSS 07260 Porreres/Mallorca Tel. 971-16 82 57 Ctra. Porreres - Campos km 0,4 Fax 971-16 85 28	

BM	Esport - SABATES Ballester Melià
C/ L'Almoina, 19 Tel. 971 16 82 76 07260 PORRERES Tel. Part. 971 64 74 21	

Santa Anna i a l'església parroquial, fèrem un recorregut per les murades i portes observant bastions i baluards i passejàrem per l'interior del poble admirant alguns dels seus casals. A l'horabaixa, arribàrem fins al teatre romà i pujàrem al santuari de la Maredeu de la Victòria des d'on es divisa una esplèndida panoràmica de la badia de Pollença. A cada indret es va fer l'explicació oportuna.

ASSEMBLEA GENERAL ANUAL DE L'ENTITAT

Dissabte, dia 9 de febrer es va dur a terme l'assemblea general anual d'associats de l'entitat amb el següent ordre del dia: lectura i aprovació de l'acta anterior, informació de presidència, presentació de l'estat de comptes, memòria d'activitats de l'any 2018 i, per finalitzar, el torn obert de paraula.

La sòcia Maria Barceló Crespi exposà la voluntat de pagar una beca d'investigació per escriure la història de l'Agrupació que, l'any 2021, es compliran els 50 anys de la seva creació. Tot el públic assistent aplaudí la iniciativa. Joana Mora, com a presidenta de l'entitat, agrai a Maria Barceló la brillant idea i s'acordà redactar ben aviat les bases. Sebastià Lliteres, un dels coordinadors de la revista *Llum d'Oli*, va fer un resum de l'edició de la revista al llarg de l'any 2018.

L'EPIDÈMIA DE LA GRIP DE 1918 A PORRERES

El passat 16 de febrer, els socis de l'Agrupació, Miquel Fiol i Tomeu Garí, realitzaren una lliçó que combinava els estudis històrics i els de medicina: ens explicaren interdisciplinàriament l'epidèmia de la grip de 1918 a Porreres. La seva intervenció va acostar els assistents als orígens de la pandèmia, la seva arribada a l'Estat espanyol i a Mallorca, a més de

les seves conseqüències. A la darrera part de la seva intervenció, explicaren els efectes que causà a Porreres: ocasionà desenes de morts, especialment entre els mesos d'octubre i novembre de 1918.

PARLEM DEL SUÏCIDI?

Divendres, dia 22 de febrer es va dur a terme al local de l'Agrupació una interessant xerrada sobre un tema encara avui tabú, el suïcidi, a càrrec d'Oriol Lafau, psiquiatra i coordinador autonòmic de Salut mental de les Illes Balears i Nicole Haber, psicòloga clínica i responsable de l'Observatori del Suïcidi del Servei de Salut.

L'objectiu d'aquesta xerrada era donar a conèixer el problema, trencar el silenci i eliminar la càrrega d'estigma i el tabú que suscita el suïcidi. Es parlà sobre els mites, els senyals d'alarma i sobre com tractar el tema de manera adequada i preventiva.

El suïcidi és la principal causa externa de mort (per accident o violenta) a Espanya. Concretament, és la primera causa absoluta de mort entre homes de 15 a 29 anys i la segona, des-

prés dels tumors, en dones d'aquest mateix rang d'edat. D'acord amb les dades de l'Institut Nacional d'Estadística, el 2017 es varen registrar a les Illes Balears 103 suïcidis (71 varen correspondre a homes i 32 a dones). La taxa balear està en 8,9 suïcidis per cada 100.000 habitants, mentre que l'estatal és de 7,9.

VI EIXIDA CULTURAL I PAISATGÍSTICA. LA VALL DE LA NOU

El diumenge dia 3 de març vàrem anar a la vall de la Nou, entre Manacor i Petra. Férem un recorregut que va permetre veure l'ullal de la font de na Memòria, la caiguda d'aigua que temps enrere movia un molí paperer, el torrent de na Borges...

Més tard, passejàrem per carrers i places del poble d'Ariany i vam poder observar els elements més representatius del seu patrimoni: l'església, la creu de terme, l'antiga casa coneguda amb el nom de l'Alberg... i, sobretot, contemplar una esplèndida panoràmica des del mirador de la Creu.

A l'horabaixa, vàrem tresscar pel puig de Bonany i vam fer una caminada des de l'església del santuari fins a un punt geodèsic que, també, ofereix una magnífica vista sobre bona part del Pla.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE *DONES*

El llibre *DONES* es presentà dia 9 de març, en el marc de la commemoració del Dia de la Dona. Aquesta publicació ha estat possible gràcies a la col·laboració de l'Ajuntament de Porreres i forma part de la col·lecció Patrimoni de Porreres (16).

L'any 2014, l'Agrupació organitzà una exposició de fotografies de dones treballadores de la Vila en el segle passat. Aquest va ser el punt de partida de l'edició d'aquest llibre. Els coordinadors, Bartomeu Garí Salleras i Joana Mora Cerdà, han seleccionat i ordenat amb cura i il·lusió el material recopilat per

poder editar aquest magnífic document històric dedicat a la dona porrerenca. Podeu adquirir el llibre a l'Ajuntament de Porreres.

XERRADA DE FRASEOLOGIA

Dissabte, 16 de març Bàrbara Sàgrera vengué a l'Agrupació a parlar-nos sobre la tasca que va realitzar dins el camp de la fraseologia: «M'han dit i dic: la riquesa fraseològica del català de les Illes Balears». El diccionari Català-Valencià-Balear és una font indispensable de consulta; ara bé, no es

limita només a això, a partir d'aquesta magnífica obra es pot donar inici a moltes altres tasques, una d'elles és la que ens presentà Bàrbara: el recull d'un corpus de més de setze mil frases fetes presents en el parlar del català illenc.

Amb la revisió d'aquestes maneres de dir característiques que presenta la llengua catalana poguérem sentir aquelles expressions que fan part del nostre llenguatge i recordar o aprendre'n de noves que el poden enriquir encara més, sobretot, utilitzant aquestes unitats lèxiques que fan part de la nostra llengua i no altres construccions que solen ser provinents del castellà, si no són en castellà directament.

ACTIVITATS GEPERUDES

30-12-2018. PUIG DE N'ALI I PUIG DES GRAU

Des de l'àrea recreativa de sa Coveta Negra o Cometa -segons alguns mapes- començam la ruta per un camí de carro, després de passar una barrera amb botador, i ens dirigim pel comellar de l'Home. El traçat s'enfila un poc i passa per devora alguns rotlos de sitja. Quan el camí de carboners s'acaba, seguint les fites, ens dirigim cap el peu des puig, fent qualque grimpada.

Ja som a l'original cim de n'Ali (1038 metres), unes grans roques li donen una forma especial i, al davant, ens esperen unes magnífiques vistes del Raiguer i del Pla de l'Illa.

Davallam cap el coll de sa Linea o de Mancor (867 metres) i, una vegada arribats, agafam un ample camí amb davallada que ens porta en direcció cap a Comafreda. Aquí anam en compte perquè ens hem de desviar per un carrerany que ens durà per la Cometa Negra cap al pas de n'Arbona. Abans d'arribar-hi, ens desviam per pujar al puig des Grau (867 metres) i, una vegada damunt, cercam un replà per a reprendre forces.

Una vegada reposats, tornam per on hem pujat, ens encaminam cap el pas de n'Arbona (685 metres) i seguim davallant fins enllaçar amb el camí vell de Lluc (GR). Per ell seguim fins arribar a l'àrea recreativa on teníem els cotxes.

24-02-2019. SERRA MITJANA I PUIG DES FRARE

Partim de les cases de Massanella i Son Catlar. Pel camí que va de Mancor a Lluc, i després de passar per caixa (3 euros per cap, per ser grup i autòctons), seguim el camí que presenta una petita pujada, deixam enrere les cases de can Bajoca fins que trobam una gran oliveira que ens indica el desviament.

Travessam el torrent i per un caminó de ferradura i de forta pujada -on notam que comença a sobrar-nos la roba- arribam a una paret de partió amb un portell. Seguim pel caminet que hi ha que, algunes vagades, pareix a ser que es perd a causa de la brutor i el pas del temps. Passats uns quants rotlos de sitja, el camí desapareix, però podem continuar el trajecte gràcies a les fites que hi ha. Amb un parell de grimpades feim cim al puig des Frare (785 metres) on gaudim de les vistes.

La davallada la feim cap el coll des Frare, seguim un poc més avall fins que trobam la canaleta de Massanella que du l'aigua de la font des Prat fins a Mancor. Una vegada allà, cercam un lloc per dinar i reprendre forces. Havent descansat una estona, reprenem la marxa per la canaleta. Pel costat d'una paret cabrera i de partió passam per un esboldrec i per una rosseguera i ens enfilam cap el forat de la serra Mitjana. Des d'allà, davallam cap el pas de l'Ullastre que el passem per un botador de ferro. El camí, un poc més avall, desapareix i es converteix amb una rosseguera de grans pedrots fins arribar al camí que va de Lluc a Mancor devora l'Estret. Arribats a aquest punt, ja només ens queda davallar pel camí que ens durà fins al lloc de par-

UNA CELEBRACIÓ MEMORABLE

Sebastià Lliteres i Catalina Maria Garí

El passat 11 de gener va tenir lloc al restaurant «es Centro» el sopar de celebració del 40è aniversari de la nostra revista, que omplí aquest mític indret amb l'assistència de més de setanta persones. Es fa difícil transcriure en paraules el conjunt d'emocions que els presents hi vàrem poder viure.

Totes les generacions que durant aquests quaranta anys han fet possible la nostra existència ens congregàrem per reviuire records, emocions, anècdotes, així com per intercanviar opinions, rialles i comentaris sobre la llarga trajectòria que té la nostra publicació.

Sens dubte són molts i molt diferents els moments viscuts en quatre dècades. Donen per molt, tants d'anys! Moments més bons amb els quals la revista ha gaudit d'un bon estat de salut, d'un bon número de col·laboradors i de bona projecció no només dins el poble, sinó també a nivell de tota la premsa forana mallorquina; i moments més delicats i que ha sortit al carrer (1989-1993) o quan poques persones han hagut de carregar-se la revista a les espatlles per treure-la endavant, evitant així que la flama d'aquesta llum s'apagués.

Segur que el *Llum d'Oli* no ho ha fet tot bé. Segur que no és una revista que agrada a tothom. Però la nostra intenció ha estat sempre (i segueix essent) no només contribuir a la informació de la nostra ciutadania, sinó també deixar escrit en paper per a la posteritat tot tipus de reflexions, articles històrics, d'opinió, d'investigació, fotografies... I el valor d'això és difícilment quantificable. Que el nostre poble disposi d'un espai trimestral on recollir veus de tot tipus és importantíssim.

Com varen dir diversos col·laboradors al documental que vàrem visionar durant el sopar, el *Llum d'Oli* ha estat un espai on aquelles persones que necessitaven «un poc més» en l'àmbit cultural, de reivindicació política o simplement un indret on publicar alguna investigació realitzada, hi han tengut les portes obertes de pinte en ample.

Sobre el documental que vàrem elaborar els coordinadors recollint algunes de les veus que han passat per la revista des dels seus inicis, i que podeu veure al nostre canal de *youtube* o al nostre *facebook*, hem de dir que sense l'ajuda de na Xisca Garí no ens hagués estat possible ni acabar-lo tan bé ni acabar-lo a temps. Des d'aquestes pàgines, de nou, li volem transmetre el nostre agraïment per les hores dedicades.

Un agraïment que feim extensiu a n'Aina Nicolau, amiga i autora de la portada de commemoració dels 40 anys del *Llum d'Oli* que va engalanar aquest sopar. D'aquesta bella imatge en fèrem fer una làmina que fou repartida entre els assistents, que la varen rebre amb goig. Nosaltres ja la tenim emmarcada a la seu de l'Agrupació!

Com a coordinadors sempre recordarem aquesta vetllada. Va ser la primera vegada que vertaderament vàrem sentir que formam part d'alguna cosa més que una revista de poble. El *Llum d'Oli* és molt més que això: és un cúmul de records, d'anècdotes, d'històries personals i col·lectives, de vivències de centenars de vilatans que veuen en aquestes pàgines un espai on «fer poble» d'una forma sana i reivindicativa, i on poder llegir una realitat propera amb la nostra llengua i de forma autocentrada.

Per acabar, no podem deixar de donar les gràcies a tothom qui d'una manera o altra ha aportat el seu granet d'arena per a fer possible aquests 40 anys d'existència. Des dels fundadors als socis i subscriptors, passant per les persones que ensobren, reparteixen, escriuen, patrocinen, venen i sobretot llegeixen la revista. I també, com no, a les diferents juntes directives de l'Agrupació i Consells de Redacció que han dedicat hores de la seva vida a fer d'aquesta il·lusió una realitat. Gràcies també a na Llúcia Salleras, qui ens va precedir en la coordinació i qui confia en nosaltres per a poder seguir desenvolupant una tasca que, malgrat necessiti de moltes hores, és la més gratificant que us pugueu imaginar. Per 40 anys més de LLUM!

LLUM DEL PASSAT

Llum del passat que ens són les arrels i l'essència, llum del present que és l'existència, llum del futur que serà la continuïtat

Sebastià Lliteres i Catalina Maria Garí

Començaren l'any 1978 amb la idea de fer llum en una època en què la foscor arribava per tots els racons del poble, se n'afegiren, continuaren, milloraren i avançaren. Tal fou l'embranchada que encara avui no s'ha pogut aturar. En aquest Llum del passat, però, no parlarem dels inicis, parlarem de la continuïtat que, en aquest cas, és el nostre motiu d'orgull i de poder seguir endavant.

Llum d'Oli és una revista que, malgrat tot, sempre ha sortit al carrer i que ha comptat amb el suport de moltes persones de la vila i d'altres indrets i, per això, sempre que ha celebrat una fita important i memorable ha rebut notes d'agraïment i de felicitació de la gent propera. Algunes pensam que són més aviat per compromís, altres veiem que porten un mateix tarannà... Però en aquesta ocasió ens trobam en què hi va haver una persona que va tenir la necessitat d'expressar alguna cosa més que l'enhonorabona per la sortida al carrer del número 69, un número que demostrà el bon funcionament de la revista i el gust que passaven els membres del Consell de Redacció de fer feina pel que tots nosaltres consideram una molt bona causa. Veiem, en aquest cas, l'ànsia de donar a conèixer la importància de la revista i de tot allò que l'envolta. Consi-

deram que *Llum d'Oli* va ser una font d'inspiració per donar llum a aquestes paraules que aquí volem que quedin plasmades i que, personalment, ens han transmès un sentiment molt agradable i que, per això, volíem compartir-les amb tots vosaltres.

Estam parlant de la nota que va escriure Damià Duran al *Llum d'Oli* número 69 de gener de 1999 que serví també per a celebrar els 20 anys d'existència de la revista. Duran, en aquell temps, era col·laborador habitual i creiem que va tenir la necessitat

de plasmar aquestes paraules que demostren allò que era per ell la nostra publicació. Parla de *Llum d'Oli* com a sinònim de grup de persones amigues i compromeses -a grans trets- amb la llengua, la cultura, la història i el dia a dia del poble de Porreres i de tot allò que l'envolta.

Fa especial referència a la tasca realitzada des de la publicació per a la llengua que ens dona les paraules per poder comunicar-nos i que materialitza els nostres pensaments i sentiments, recorda la feina contínua per a la cultura que ens uneix i pensa en aquelles persones que tant van fer per aquesta causa.

Al mateix temps i per acabar, voldríem plasmar una retall que va aparèixer a l'editorial del mateix número de la revista i que, en certa manera, evocava els moments que estam vivint ara. Pensam que no hi ha millor manera de donar per acabat aquest Llum del passat.

"Bé, esperem que d'aquí vint anys puguem interpretar la cançó de Joan Manel Serrat *Fa 20 anys que tinc vint anys*, que tinguem l'ànima forta i que aquesta llum continuï fent camí entre els porrerencs. Molts d'anys a tots."

Només cal afegir que ho hem aconseguit.

Bàrbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER

FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de N'AMENQUAL, 10 - TELÈFON I FAX 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

NOTICIARI PORRERENC

Simó Tortella i Toni Sorell

I DE FEBRER

Les obres del nou tram de la ronda de circumval·lació ja estan en marxa. S'allargaran, previsiblement, uns 8 mesos. Se n'encarrega la constructora mallorquina Matias Arrom i té un pressupost de poc més d'un milió d'euros. És el darrer tram que manca perquè l'anell circulatori sigui una realitat, però aquesta intervenció encara no serà la definitiva. Quedaran pendents uns 400 metres fins arribar a la carretera de Vilafranca. De noms, en aquesta nova ronda a mig construir, no n'hi faltaran. Ja s'han fet almanco tres propostes: Aurora Picornell, Roges del Molinar i Carrer dels sequers de l'albercoc.

13 DE GENER

Ja fa 65 anys que la gent del poble obrí camí. Un gener més s'ha commemorat l'efemèride de la construcció de la carretera que ens du a Montisíon. Els joves pogueren visionar el documental que relata fil per randa aquesta fita, datada de l'any 1954. Després, va celebrar-se la tradicional eucaristia. Paco Ferrando és l'únic capatàs que encara pot gaudir d'aquesta jornada festiva al santuari porrerenc.

24 DE FEBRER

L'amo en Guillem Grimalt Suñer, "en Guillem des monjos" no té aturall. Ja ha bufat 100 espelmes. Acompanyat de tota la seva família, va poder gaudir d'una eucaristia molt especial, amb balls i parlaments inclosos. I en sortir, la Filharmònica el va acompanyar al seu carrer, on l'esperava un bon berenar. Molts d'anys a ell i a tots els que en un dia tan especial volgueren acompanyar-lo.

5 DE MARÇ

Aprobat el pressupost d'aquest 2019. Els comptes surten endavant amb els vots favorables dels 7 regidors d'El Pi i les absències de Més i el PSOE. El PP votà en contra. Per enguany, el consistori fa una previsió de 3.914.000 euros. És un 3,4% més que el 2018. Cal destacar, els projectes per adaptar un nou casal jove a n'Hereveta o les obres de millora dels carrers propers a l'Escola Nova. Un any més, l'oposició ha denunciat el pressupost destinat a festes (215.000 euros). El consideren massa elevat. L'equip de govern proposa crear una comissió per controlar aquesta partida i mirar de rebaixar-ne, entre tots, les despeses.

2 D'ABRIL

Un centre d'interpretació del Massís de Randa... a Porreres. El Ministeri de Defensa ha cedit per 3 anys, prorrogables a 75, el Polvorí del puig dels Soldats. La intenció és ubicar-hi aquest centre d'interpretació, amb ús educatiu i ambiental. Son Amat, per compensar una part dels danys de la gravera al paisatge porrerenc, hi aportarà 60.000 euros. Les cases on s'allotjava el destacament militar no s'aprofitaran, l'Ajuntament considera que el manteniment seria massa costós. Sí que s'aprofitarà una part del túnel. Fa un quilòmetre i creua per davall el puig d'en Femella.

La final estatal de les Olimpíades de Geografia que es disputaran durant el mes d'abril a Múrcia comptaran amb presència porrerenca.

El porrerenc Climent Tortella Garcías, alumne de 2n de Batxillerat de l'IES Felanitx va obtenir la segona millor nota de les Balears a la prova realitzada a la UIB el passat 22 de febrer.

Des del *Llum d'Oli* li volem fer arribar la nostra felicitació i encoratjar-lo i animar-lo per aconseguir un bon resultat a terres murcianes.

Enhorabona, Climent!

CANVI CLIMÀTIC I VARIABILITAT CLIMÀTICA. SABEM REALMENT QUÈ ÉS EL CLIMA?

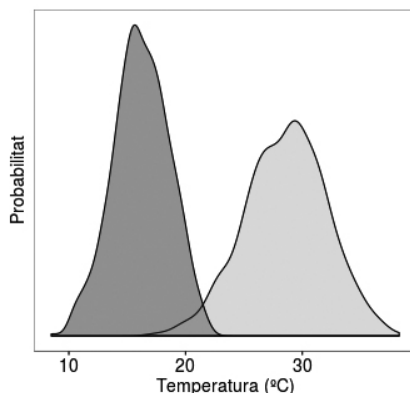

Miquel Tomàs Burguera

En els darrers temps el canvi climàtic s'ha convertit en un tema de preocupació, especialment per a determinats sectors de la societat. Al mateix temps, hi ha sectors que en neguen l'existència o que simplement confien que les millores tecnològiques i científiques seran suficients per adaptar-nos a les condicions futures.

És cert que en moltes ocasions la comunicació associada al canvi climàtic no funciona correctament i es llancen missatges excessivament catastrofistes sobre processos que no estan lliures d'incertesa; així com també es té tendència a atribuir al canvi climàtic qualsevol fenomen extrem que succeeixi, quan la ciència que és capaç d'explicar aquestes atribucions és del tot menys senzilla. No de bades la correcta comunicació tant del canvi climàtic com de la climatologia en general és un dels grans reptes que té per afrontar la ciència climàtica avui en dia. En general, es tracta de processos que per ser entesos requereixen uns coneixements bàsics en estadística, fet que significa també que és necessari conviure amb la incertesa. I ni com a individus ni com a societat estam preparats per rebre missatges d'incertesa provinents de la ciència.

En un intent de simplificar el missatge que es transmet és molt habitual que quan es parla de clima es parli essencialment de temperatura mitjana o pluja mitjana, obviant així que un dels trets fonamentals per explicar el clima d'un indret concret és la variabilitat climàtica. Centrant-nos en la temperatura, la mitjana resulta ser, en el llarg termini, el valor més probable, mentre que la variabilitat climàtica la constituïrien tot el rang de temperatures (per damunt i per davall de la mitjana) que resulta possible

Imatge representant la probabilitat d'ocurrència de temperatures màximes i mínimes a Porreres pel mes de juny.

assolir i que són menys probables com més allunyats es troben de la mitjana. És a dir, el clima és en realitat la conjunció entre tots els valors que és possible assolir i la seva probabilitat. Així, assolir un valor de temperatura de 35°C al mes de juny és possible, però menys probable que assolir un valor de 30°C (Veure la imatge que acompanya el text).

Dit això, què entenem com a canvi climàtic? De manera simple, podríem definir com a canvi climàtic el procés pel qual es produeix un canvi en els valors que és possible assolir i/o canvis en la probabilitat associada en aquests valors. Dins el marc actual de canvi climàtic, ja fa anys que les anomalies càlides (temperatures per damunt la mitjana) es donen amb una freqüència superior a les anomalies fredes. Podríem dir, per tant, que a més d'haver-se produït un increment en la temperatura mitjana, s'ha produït també un increment en la probabilitat dels episodis calorosos. Significa això que els episodis freds ja no són possibles? Doncs no, simplement que la seva probabilitat d'ocurrència és menor.

Com evolucionarà el clima durant les properes dècades? Si m'ho permeteu, aquesta pregunta la intentaré contestar en un text posterior, ja que al missatge habitual que diu que la temperatura s'incrementarà m'agradaria afegir-hi alguns matisos vinculats amb les principals assumpcions que és necessari dur a terme per poder fer les projeccions de canvi climàtic i que, de manera habitual, els anomenats negacionistes fan servir per refusar aquestes projeccions.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

GENER

Dia 17	15'5	litres/m ²
Dia 19	4'8	litres/m ²
Dia 20	6'6	litres/m ²
Dia 21	1'8	litres/m ²
Dia 22	0'8	litres/m ²
Dia 23	5'4	litres/m ²
Dia 28	7'6	litres/m ²
Dia 29	0'2	litres/m ²
TOTAL	42'7	litres/m²

FEBRER

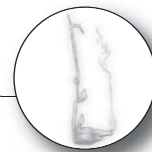
Dia 1	3'3	litres/m ²
Dia 2	0'6	litres/m ²
Dia 5	0'5	litres/m ²
TOTAL	4'4	litres/m²

MARÇ

Dia 13	0,9	litres/m ²
Dia 18	2,7	litres/m ²
Dia 19	3,9	litres/m ²
Dia 20	4,4	litres/m ²
Dia 31	1,1	litres/m ²
TOTAL	13,0	litres/m²

UN ANY MÉS, UNS PRESSUPOSTOS DISCUTITS. S'ACOSTEN LES ELECCIONS

Redacció

S'acaba el curs polític que s'inicià el juny de 2015 després de la victòria municipal de l'actual batlessa, Xisca Mora Veny (Proposta per les Illes), que va obtenir una còmoda majoria absoluta de 7 regidors, i deixà a l'oposició al PP (3), MÉS (2) i PSOE (1). El proper 26 de maig la ciutadania de la vila decidirà quina ha de ser la composició del nou consistori, així com també la configuració del Parlament i el Consell, amb la cita prèvia a les eleccions generals del 28 d'abril, dia de la Festa de Monti-sion. Per ara, però, només han transcendit dos noms com a caps de llista a Porreres: Maria Rosa Juan (MÉS per Porreres) i Joan Obrador (PP). La candidatura de Xisca Mora (PI) i Miquel Àngel Veny (PSOE) són només rumors, a l'hora d'escriure aquestes línies.

Aquest darrer trimestre gener-febrer-març el moviment polític dins la Sala s'ha centrat bàsicament en els pressupostos del 2019, aprovats al ple de febrer, celebrat el 4 de març (es va donar una setmana de marge perquè els partits de l'oposició poguessin estudiar els pressupostos). Les partides del 2019 sortiren aprovades després de la votació, que comptà amb l'abstenció de MÉS i el PSOE, així com amb el vot en contra del PP, molt bel·ligerant en els temes de les partides de festes (com ho ha estat tota la legislatura, juntament amb MÉS); es criticà, també, el fet que no hi hagi una partida destinada al nou centre de dia que es preveu a la residència del carrer Sala.

Tot i això, s'ha de dir que no s'inclou una partida concreta per a aquesta finalitat, atès que serà finançada a mitges entre la Conselleria de Serveis Socials liderada per Fina Santiago (MÉS) i

l'Ajuntament, en concepte d'inversions. En total, els pressupostos sumen 3.914.000€, un 3'38% més que el 2018.

Al mateix ple de febrer també s'aprovà un nou conveni amb el Consell de Mallorca per a la gestió de la biblioteca, que obligarà a tenir-la oberta com a mínim 30 hores setmanals i a dedicar-hi més personal. Encara que aquestes siguin les condicions acordades, l'Ajuntament encara no ha explicat com ho farà per complir aquests requisits, que són els estipulats per la institució insular a canvi d'una sèrie de beneficis pel poble (inversions en fons bibliotecaris, assessorament en catalogació, etc.).

Pel que fa al ple de gener, cal destacar l'adhesió al servei de menjador a domicili de la Mancomunitat del Pla, la ratificació del conveni entre la Parròquia i l'Ajuntament que estipula la cessió temporal de l'edifici de la residència, així com un altre conveni de col·laboració amb l'associació porrerenca «Amics d'en Roc i na Bet» per tenir controlades les colònies de moixos. Cal apuntar també la renúncia del tinent de batle Jaume Martorell a la seva dedicació parcial.

Finalment i per acabar de completar aquesta breu repassada a l'actualitat política, cal destacar la celebració d'una consulta popular -de caràcter simbòlic- per decidir quin ha de ser el model d'Estat (monarquia/república) organitzada per part de l'Assemblea Popular de Porreres. Consulta que, tot sigui dit, ha despertat les ires del PP porrerenc. A hores d'escriure aquesta crònica encara no s'ha celebrat tal consulta.

BREUS

Joan Mora de *Can Roca* fou elegit nou president de la Cooperativa Agrícola de Porreres, substituint l'amo en Toni Martorell.

Joan Ramon Xamena ha estat elegit president del Consell Escolar de Mallorca.

El passat mes de febrer el Col·legi Verge de Monti-sion va patir un robatori important.

L'Assemblea Popular prepara un debat electoral pel proper 18 de maig a l'auditori, amb els candidats de tots els partits que es presenten a Porreres.

i ara, Solarium

Non Estil
PERRUQUERIA I ESTÈTICA

UNISEX

PERRUQUERIA

extensions
tallats de moda
tints
banys de color
tota casta de metxes
moldejats
desarissat
recollits
núvies
comunions
etc...

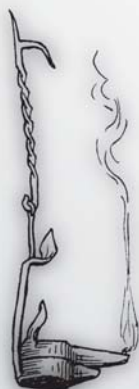
ESTÈTICA

depilacions
neteja cutis
decoració d'ungles
tint de pestanyes
moldejats de pestanyes
massatges
manicures
pedicures
maquillatges

**obert de dimarts a divendres de
9 a 12 i de 15 a 20 h
dissabte tot el dia**

C/ Passaratx, 114
Tel. 971 166 646 - PORRERES

SA RUA 2019

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

I, si t'interessa, pots consultar els números digitalitzats fins el 1996 a l'apartat «Llum d'Oli» del nostre blog (www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com) a través de l'enllaç amb la biblioteca digital de la UIB. Si desitges consultar algun número posterior al 1996, només ens ho has de demanar. Tenim en procés un web on trobareu els darrers números en pdf!

Volem ser la veu del poble! El Llum d'Oli és cosa de tots!

ROBATORIS A PORRERES

Redacció

El present article s'ha escrit amb la col·laboració de la Guàrdia Civil de Vilafranca

Fa uns mesos que han reaparegut els robatoris al poble i això ha revifat la preocupació per la seguretat dels nostres veïns. I és que quan es produeix un robatori a una llar, més enllà del perjudici econòmic, hi ha un impacte emocional en forma d'angoixa per a la persona que l'ha patit per si algú torna a irrompre casa seva.

El robatori a les cases i vehicles del poble és un fenomen estacional que es concentra majoritàriament des del mes d'octubre al mes de maig. La raó principal d'aquest fet sembla ser el sector turístic, ja que durant l'estiu sorgeixen un munt d'oportunitats tan legals com il·legals a la zona costera de l'illa.

El perfil dels lladres que operen a la vila és el d'homes joves menors de 30 anys que actuen de forma grupal i organitzada. Entre els integrants probablement hi ha persones residents al poble amb altres de fora poble.

Es distingeixen dues actuacions dins l'operar del grup: la recollida d'informació prèvia amb la qual s'identifiquen

llars vulnerables i l'entrada a robar a la vivenda. És possible que hi hagi integrants que es dediquen específicament a una d'aquestes dues activitats. Procuren entrar a les llars quan no hi ha ningú i generalment busquen joies i diners en metàl·lic.

Què podem fer nosaltres per fer front a aquesta situació?

Doncs integrar en el nostre dia a dia mesures preventives que dificultin la comissió d'aquests delictes al poble i que, si succeeixen, minimitzin els beneficis obtinguts pels delinqüents. A continuació, s'exposen diverses mesures que es poden adoptar:

1. Ser prudents quan donem informació relacionada amb les nostres rutines dins començos del poble o a través de les xarxes socials.
2. Intentar mantenir les portes de casa i del corral tancades amb clau, així com també finestres i persianes si sortim de casa.
3. Guardar les joies i els diners en metàl·lic dins una caixa fort (n'hi ha de molt econòmiques).
4. Evitar deixar motxilles, objectes de

valor o documentació oficial a la vista dins el cotxe.

5. Treure el més aviat possible les joies familiars i tot allò de valor de les llars que, per defunció o per qualsevol altra raó, han quedat deshabitades.

6. Fotografiar les joies familiars per facilitar la investigació si es produeix el seu robatori.

L'Ajuntament de Porreres i la Guàrdia Civil estan fent molta feina conjunta per a afrontar la situació, però els seus recursos i marges d'actuació són limitats. Nosaltres com a ciutadania ens podem implicar en aquest procés. Complint el màxim de mesures preventives farem de Porreres un poble menys atractiu pel delicte.

L'Escrivania
cafeteria • restaurant
Can Parri
bolípa

CA NA MARIA

- Fruttes
- Verdures
- Fruïts secs
- Productes ecològics

Tel.: 971 16 67 71

C/ Agustí Font, 54 - Porreres

SABEU QUE...

Els coordinadors

...per Porreres corre el rumor d'una suposada candidatura dels *fatxes* de VOX? Es diu que un tal Jorge Campos se passejava per la vila per veure's amb algú interessat en fer llista... Així que vius, que pareix que no, però si graten un poc els feixistes surten com a bolets!

...el sopar d'aniversari del *Llum d'Oli* va ser un èxit absolut? Hi assistiren fundadors, ensobradores, repartidors, col·laboradors, patrocinadors, socis, subscriptors, lectors... i, fins i tot, un dels col·laboradors de la secció de Porrera! Va ser un vespre memorable!

...el documental que hi vàrem projectar (i que podeu visitar al nostre canal de *youtube*) ens va quedar preciós? Sí, ja sabem que tirar-se floretes a un mateix no sol ser de rebut, però n'estam orgullosos, què hi farem!

...si no hagués estat per l'ajuda i la paciència de na Xisca Garí els coordinadors no haguéssim tengut el documental acabat d'hora ni amb tan bon resultat? Nosaltres que ens pensàvem ser tan moderns!

...com diu en Gaspar *Xibic* al documental «hi ha gent que no sap que Porreres té un museu»? Hauríem de fer un pensament de com revitalitzar o donar sortida a aquesta infraestructura tan poc aprofitada.

...el lloguer turístic, com defensen alguns, no servirà per arreglar totes les cases buides i abandonades de la vila? Ni hem de voler que sigui així! Només hi ha una manera: tràmits burocràtics més senzills i que els joves tinguin millors salaris i perspectives de vida!

...la biblioteca segueix amb el mateix problema d'horaris que pateix des de fa anys? Només dona temps d'obrir un llibre, mirar-lo un poc i cap a cases!

...el cartell d'agermanament amb Porrera que hi ha a la zona del Pou d'Amunt ja és canviador? Està ben esflorat!

...els solars que hi ha dins el casc urbà són un niu de rates i fems? Seria convenient demanar als propietaris que els mantinguessin cuidats. I si no, que siguin públics que segur que ja hi trobaríem solució!

...el llinatge «Llaneras» segueix aconseguint triomfs al món del ciclisme? Idò sí, el passat gener en Pau Llaneras es va proclamar campió d'Espanya sub-23 a la prova d'òmnium al Velòdrom Illes Balears (el Palma Arena de tota la vida, vaja). Enhorabona!

...un dels col·laboradors d'aquesta revista ha obtingut el doctorat en geografia? L'autor del «Sempre fa bon temps», el porrerenc Miquel Burguera, es va doctorar a la Universitat de Saragossa el passat gener! Enhorabona!

...hi ha un bon parell de plaques de nom de carrer il·legibles o bé espanyades? És hora de renovar-ne unes quantes! I ja, de pas, dedicar-ne alguna a una dona, que en tot Porreres només hi ha la placeta de Santa Catalina Tomàs!

...les fustes que tapen el terra del voltant dels arbres de plaça, després d'anys fetes malbé, ja no hi són? El 26 de maig s'acosta...

...la cartera s'ha aficionat a anar amb la moto en direcció prohibida? Deu haver agafat exemple d'alguns policies municipals, de la guàrdia civil i dels grups de ciclistes que passen els caps de setmana per l'avinguda... Porreres, «el pueblo sin ley!»

...han tornat «els de sempre» al PP de Porreres, que es va enfurismar i varen telefonar a la Guàrdia Civil en saber que l'Assemblea Popular -amb suport de moltes altres persones- organitzava una consulta monarquia-república? Tot el que sigui votar els posa nerviosos!

...la campanya electoral començà amb polèmica? El PP va organitzar un «tardeo» per repartir-ne els beneficis entre les entitats esportives. Clientelisme barat, que en diuen.

...després d'anys de reclamar-ho, s'han col·locat cadires a la graderia de Ses Forques? Aaaaai... que es veu el llautó!

...el porrerenc d'origen català Rafel Prieto ja és catedràtic de la UIB? Des d'aquí li volem fer arribar la nostra enhorabona!

...tots els ciutadans d'aquestes illes pagarem les conseqüències del desastre que suposa l'autopista de Campos-Llucmajor projectada pel Consell d'Ensenyat, Jurado i Garrido? PSOE, MÉS i Podem s'ho poden fer mirar.

...una flor no fa estiu? I és que encara que el nostre company Toni Sorell ho faci molt bé, no es pot negar que el Pacte de Progrés ha tornat a fracassar en el seu intent de canviar el model de televisió pública? IB3 segueix essent gairebé tan provinciana com a l'època d'en Bauzá. I ja és dir!

...sembla que la nostra batlessa vol tornar a governar Porreres i ser també presidenta del Consell Insular? No serà massa?

...hi ha un parell de «mig porrerencs» que també volen ser cosa més enllà de Porreres? El «español y muy espanyol» Joan Mesquida (aquest si que en té, de comandera!) i l'expresident d'HABTUR, Joan Miralles, que encapçalen les llistes de Balears al Congrés per Ciudadanos i el PI, respectivament.

...és mal d'entendre defensar una innocència després d'una condemna ferma per part de la justícia i d'haver-la acceptat i pactat amb la Fiscalia? Si tan en contra s'hi està, millor seria no rebaixar-se i reconèixer-ho, com finalment ha passat. O no?

...alguns es pensaven que l'autocensura del «sabeu que» era cosa del passat? Idò no!

...en aquest número no hi trobareu l'habitual secció «Vena artística»? Na Caterina, la seva autora, acaba de tenir una filla! Des d'aquí li donam la nostra enhorabona!

UNA APROXIMACIÓ A LA POBLACIÓ DE PORRERES A LA BAIXA EDAT MITJANA

Maria Barceló Crespi

Per èpoques preestadístiques resulta difícil establir càlculs demogràfics. Abans del segle XIX, a l'hora de calcular la població, s'ha recorregut a fonts d'informació de caràcter indirecte i, per això, els resultats sempre són aproximats, però mai exactes.

En una època en què no es disposa de fonts directes per a càlculs demogràfics, les dificultats que es presenten per avaluar la població es multipliquen perquè les fonts documentals que s'empren per als anys preestadístics manifesten una gran diversitat en el seu contingut, atès que varen sorgir per motius molt diferents, i no precisament demogràfics, sinó religiosos, fiscals, militars, etc.

Els registres parroquials de baptismes, matrimonis i defuncions constitueixen sens dubte la millor font per a l'estudi evolutiu de la població. Ara bé, pel fet de sorgir per disposició emanada de les resolucions del Concili de Trento, als arxius parroquials rarament es troben registres anteriors a les darreries del segle XVI i, per això, s'ha de descartar la possibilitat d'utilitzar-los com a font per a l'estudi de la demografia medieval.

A Mallorca, i a molts altres indrets, la documentació aplicada a calcular la població medieval està lligada a la recaptació d'impostos sobre focs. Entre aquestes fonts cal esmentar la talla, el cadastre, els estims i, sobretot, el morabatí.

El morabatí, també anomenat fogatge o monedatge, ha estat l'impost que amb més freqüència s'ha pres com a punt de partida per a càlculs demogràfics.¹ El pagaven els caps de família -no es pagava per persona, sinó per foc- i consistia en 8 sous cada set anys, si tenien casa pròpia i béns superiors al valor de 10 lliures. El seu origen, a Mallorca, comença el 23 d'abril de 1301 per disposició de Jaume II i la seva extinció va tenir lloc el 22 d'octubre de 1765 per decret de Carles III.

És difícil establir la relació foc/número d'habitants. Aleshores el problema rau en aplicar un coeficient mig adequat sense poder contemplar tota una sèrie de factors que van des de les taxes de natalitat, mortalitat, densitat de població, etc. Un coeficient, més o menys representatiu, seria el de 5 habitants per casa, tot i que hi ha autors que el consideren excessiu.

Així, multiplicant el número de morabatins recaptats pel coeficient 5, per exemple, s'obtindria el número d'habitants.

L'any 1489, entre les viles mallorquines, Porreres era la sisena pel que fa a població, sols li portaven avantatge les viles de Lluçmajor, Pollença, Inca, Manacor i Felanitx.

A tall d'exemple, pels volts del segle XV, d'acord amb la informació que aporten els morabatins conservats, la població de Porreres seria:²

ANY	MORABATÍ	NÚMERO D'HABITANTS
1421	243	1.215
1427	259	1.295
1433	267	1.335
1444	275	1.375
1451	268	1.340
1459	238	1.190
1466	258	1.290
1475	280	1.400
1482	320	1.600
1489	326	1.630

La minva de població a mitjan segle pot deure's als efectes de la revolta forana de 1450. Ara bé, cal entendre que no tot és causa de mort, sinó que també s'ha de contemplar l'empoobriment de moltes famílies la renda de les quals no arribava a la quantitat preceptiva per estar incloses en el pagament del morabatí.

S'ha de tenir present que no pagaven morabatí els eclesiàstics, alguns llinatges privilegiats, les famílies molt nombroses, els pobres de solemnitat i altres. És a dir, la realitat demogràfica era superior al resultat de multiplicar el número de contribuents per un coeficient que significaria el número d'habitants per casa.

¹ SEVILLANO, Francisco: "La demografia de Mallorca a través del impuesto del morabatí: siglos XIV, XV y XVI", *BSAL*, XXXIV, Palma, 1974, p. 233-273.

² L'any 1980, en aquesta revista, ja vaig escriure unes notes sobre aquest mateix tema. D'aleshores ençà no hi ha hagut cap recerca per poder dir quelcom de nou.

Posteriorment, aquestes notes varen ser recopilades a BARCELÓ CRESPI, Maria: "Aspectes demogràfics de Porreres: segles XIV-XV", *Sobre Porreres I*, Porreres, 2001, p. 19-20.

Vegi's també BARCELÓ CRESPI, Maria: *Porreres. Contribució a l'estudi d'una vila mallorquina a la baixa Edat Mitjana*, Porreres, 1984.

ELS OBRADOR: UNA NISSAGA SINGULAR (I)

Joan Barceló Xibic

La curiositat per la genealogia familiar condueix sovint a descobrir algunes sorpreses. Vull dir amb això que, indagant en la vida dels avantpassats, hom es troba de vegades amb insòlits i desconcertants fets i amb inèdites dades.

Tal és el cas que m'ha succeït amb l'excursionista i fascinant història d'una de les branques de l'arbre genealògic de la meua família política que té, però, les arrels en la veïna vila de Felanitx: la nissaga dels Obrador. La crònica d'aquesta estirp és, sobretot, la història d'una gent idealista, valenta i compromesa amb la llibertat que va lluitar per nobles causes. Pel que sembla, no coneixien ni la por ni la covardia.

Combatents cubans

L'origen

Antoni Obrador *Coves molinero* (1772-?), natural de Felanitx, es va casar a Porreres dia 18 de juny de 1808 amb na Miquela Julià Mesquida *Lluca* (1771-?), data que coincidia amb el començament de la Guerra del francès (1808-1814). Habitaren al carrer dels Molins, amb una fillada de cinc. Eren temps convulsos i de gran penúria per a la gent pobre.

Andreu (1809-?), el primogènit de la prole i moliner d'ofici, el gener de 1834, maridà amb Antònia Veny (1807). Tingueren quatre infants: tres nins (Antoni -1834-, Andreu -1839- i Miquel -1840-) i una nina (Miquela -1836-).

El fill major, Antoni (4-7-1834/?), treballava de jornalier i la tardor de 1863 es va casar amb n'Esperança Gornals (1844), filla de Miquel *Paula* i de Miquela Sitjar *Rossa*. Eren sis germans. Ella i el seu germà Miquel Gornals *Flobi* (1846) –també jornalier– eren els dos majors.

Dissortadament, a principis de 1866, esclatà una greu crisi financera a la qual s'hi sumaren les males collites de 1867 i 1868 –que varen causar fam i un notable augment de l'atur– i unes explosives

condicions socials que conduïren als sectors populars a incorporar-se a la lluita de progressistes i unionistes contra el corrupte règim borbònic d'Isabel II. Tot plegat, desembocà, pel setembre de 1868, en un pronunciament que des d'Andalusia es va estendre per tot l'estat, i derivà, posteriorment, en una autèntica revolta coneguda històricament com «La Gloriosa».

Els esquitxos de la revolució arribaren a Porreres la nit del 13 d'octubre en forma d'incendi i robatori a la casa del ric propietari i terratinent D. Joan Barceló *Apo-tecari gran*. També l'Ajuntament fou objecte de les ires del populatxo que provocà greus danys, a conseqüència dels quals l'Arxiu Municipal fou cremat i destruït per complet.

Els revolucionaris

Amb els fets de la casa de D. Joan Barceló hi prengueren part una seixantena d'indignats i exaltats individus que foren detinguts, processats i condemnats i, d'entre els quals, hi trobam els nostres protagonistes: Antoni Obrador *Coves* i el seu cunyat Miquel Gornals *Flobi* que, vistes les sentències, intuïm que foren del grup dels 22 revoltats més actius.

Germans Leiva

Antonio Marqués, 2
07003
PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 76 34 92
Fax: 971 75 19 63

www.viajespegaso.com

També participà als aldarulls Miquela Sitjar Barceló *Rossa*, mare de *Flobi* i alhora sogra de Toni, encara que al final del procés fou absolta de la instància i només hagué de pagar part de les despeses de la causa. Més mal parats en sortiren el seu fill Miquel i el seu gendre Antoni que, després d'apel·lar la primera sentència, els caigueren 10 anys de presidi major, inhabilitació absoluta perpètua per a càrrecs públics, estar subjectes a la vigilància de l'Autoritat, indemnitzar i restituir a D. Joan Barceló -mancomunadament amb els altres condemnats- prop de 90.000 escuts, a més d'haver de pagar part dels costos de la causa. Els enviaren al penal de Cartagena, encara que no sabem si compliren totalment les condemnes o foren afavorits per alguna mena de gràcia.

Per aquestes mateixes dates (10 d'octubre) esclatava a Cuba, amb el «Crit de Yara», la Guerra dels 10 anys (1868-1878), primera guerra d'independència cubana contra les forces espanyoles les quals impediren als independentistes assolir el seu objectiu.

Els fills dels represaliats de “La Gloriosa” emigren a Cuba

Antoni i Esperança tingueren vuit fills, encara que només en suraren sis: Andreu (1864), Antoni i Xim (1869, bessons), Miquel (1874), Joan (1879) i Jaume (1882).

Malgrat que no coneixem les circumstàncies concretes de la seva decisió, presumiblement la minsa oferta laboral al camp (fil·loxera i atur), juntament amb un considerable descens dels sous que provocaren una situació de misèria a la classe jornalera, varen empenyer a Antoni i Xim, suposam pels vol-

tants de 1890, a l'incert i dur camí de l'emigració.

“Els dos germans bessons s'allistaren a l'Exèrcit Mambí i lluitaren contra les tropes reialistes espanyoles”

Malauradament, no tenim notícies d'aquell viatge, però sí que podem assegurar que el 15 de maig de 1895 -pocs mesos després d'haver començat La Guerra d'Independència cubana (1895-1898) amb «El Crit de Baire»-, els dos germans bessons s'allistaren a l'Exèrcit Mambí i lluitaren contra les tropes reialistes espanyoles. Així consta en una placa que hi ha a l'entrada del Casal Balear de l'Havana: «Emigrantes de las Islas Baleares que combatieron en las filas del Ejército Libertador por la independencia de Cuba. Fuente: Archivo Nacional de Cuba» i que està situada al peu de dues plaques més, on figuren 12 noms i llinatges (de diferents graduacions) a cadascuna. En Toni va servir al Regiment Platero del 4t Cos de la 2a Brigada de la 1a Divisió del Departament Occidental i sembla ser que va acabar la guerra amb

la graduació de Tinent. En Xim només fou soldat. No cal dir que en aquest segon intent -això sí, amb la intervenció dels EEUU- els independentistes cubans aconseguiren definitivament espolsar-se el jou de la metròpoli. Cuba era lliure.

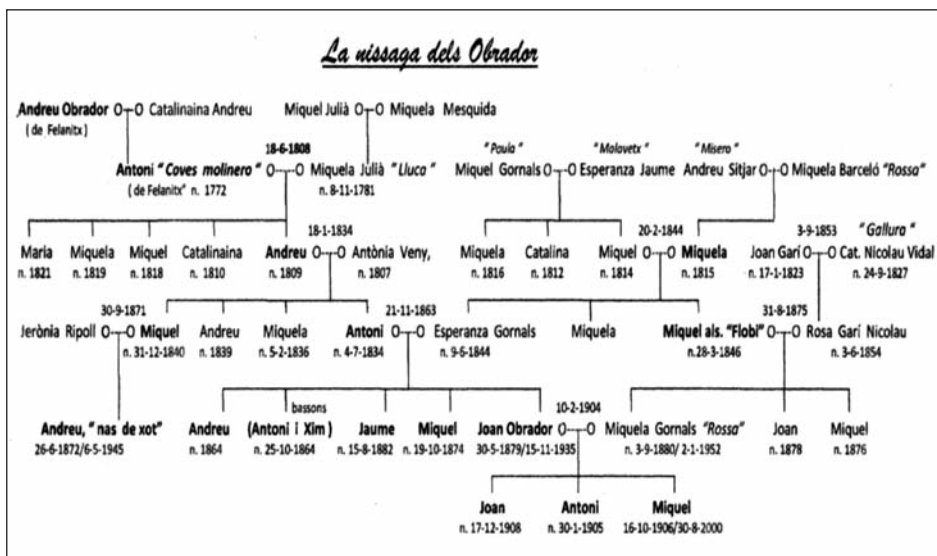
El germà petit de la família, en Jaume, imaginem que acabada la guerra i després d'enviudar, també va voler «fer les amèriques» i va partir cap a l'Havana. A Cuba estant, es va casar amb una cubana de Pinar del Río, María Mercedes Noda Somontes, amb en Toni de testimoni. Un altre germà, en Miquel, que també havia emigrat, va apadrinar les noces que tengueren lloc a la Parròquia de San Anastasio de Placetes (Villa Clara) l'any 1912. Fruit d'aquest matrimoni l'any següent nasqué un nin: Santiago Antonio Obrador Noda. A hores d'ara ignoram si tengueren més descendència.

(CONTINUARÀ al proper *Llum d'Oli*)

Fonts bibliogràfiques

Padró de la vila de Porreres 1822 i 1828. Ajuntament de Porreres, 1997.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon. *La vila de Porreres, 700 anys d'història*. Porreres, 2000.

CATALINA TROBAT NICOLAU

PRIMERA DONA REGIDORA DE L'AJUNTAMENT
DEMOCRÀTIC DE PORRERES. LEGISLATURA 1983-1987

Joana Mora Cerdà i Margalida Barceló Taberner

Enguany es commemoren els 40 anys dels ajuntaments democràtics. El testimoni de Catalina Trobat Nicolau, la primera dona regidora, que va formar part del segon govern democràtic de Porreres, ens parla de com va participar de la vida política i de com va viure de primera mà aquests anys de la recent estrenada democràcia a Porreres.

Catalina Trobat Nicolau, nascuda a Porreres el gener de 1952, encapçalà la llista del PSM a les eleccions municipals de Porreres de 1983, essent la primera dona candidata a la batlia del nostre poble. Una dona activa i amb empenta dins el món associatiu de Porreres.

Els primers comicis democràtics, després de la dictadura de Franco se celebraren dia 3 d'abril de 1979. En aquesta legislatura (1979-1983) no hi va haver cap partit a Porreres (UCD, PSOE i AP) que inclogués a les seves llistes cap dona.

Candidatura PSM 1983

A la segona legislatura (1983-1987) els partits que presentaren llistes a Porreres varen ser: UIP, PP, PSOE i PSM. Fou aquest darrer que amb valentia i consciència presentà Catalina Trobat Nicolau com a cap de llista. El PSOE també incorporà a les seves llistes una dona, Magdalena Roig Salleras.

Els resultats de les eleccions locals donaren 5 regidors de UIP, 3 regidors del PP, 2 regidors del PSOE i 1 regidora del PSM. Així, Catalina Trobat es convertiria en la primera dona regidora del consistori porrerenc.

«Record molt bé quan en Joan Barceló Bauçà va venir a ca meua a proposar-me anar a les llistes del PSM. Sempre he estat una dona d'esquerres, coneixia la gent que simpatitzava amb el partit i vaig acceptar. Fèiem reunions per preparar el programa, a poc a poc vaig engrescar-me i animar-me. El grup volia que fos una dona la primera de la llista i em feren la proposta a mi.

M'ho vaig pensar un temps! Aleshores ja tenia 4 fills petits que anaven a escola, feines de la casa... tot era molt complicat».

«Què és el que et va fer decidir? El grup, la gent que m'envoltava, que m'animava i les ganes de fer coses per al meu poble. Tot era nou, però la il·lusió i la força per aconseguir dur les propostes a l'ajuntament em feren decidir a seguir endavant amb la proposta».

El nou consistori quedà format per Jaume Martorell Cerdà (UIP), Sebastià Alzina Mestre (UIP), Pere Mulet Miró (UIP), Jaume Binimelis Rigo (UIP), Miquel Melià Oliver (UIP), Nadal Sunyer Sureda (AP), Benet Palerm Barceló (AP), Antoni Mestre Picornell (AP) (substituí el 1984 per Guillem Grimalt Barceló a conseqüència d'un accident mortal), Miquel Ferrà (PSOE), Ponç Feliu Martorell (PSOE) i Catalina Trobat Nicolau (PSM).

Els resultats obtinguts no permeteren que cap partit pogués governar amb majoria i s'havia d'arribar a pactes per a formar un equip de govern.

«Què va passar el dia que s'havia de votar al batle o batlessa? En aquest plenari, cada regidor havia de votar la persona que seria el batle o batlessa. La cosa no estava gens clara. Els 5 regidors d'UIP donaren el vot a Jaume Martorell, els del PP i del PSOE votaren al seu cap de llista i jo me vaig abstenir. Jaume Martorell fou proclamat batle de Porreres en minoria.

El secretari, que llavors era Rafel Creus, en acabar les votacions i sortint de la sala em digué: *la m'has feta bona, Catalina!*»

«A nivell familiar, què va suposar ser regidora? Va suposar el doble de feina! Les feines de casa del dia a dia, els fills i llavors les obligacions i gestions polítiques: reunions, plenaris, actes...»

«Quins records tens del teu pas per la Sala? Tenc molt bons records. Durant aquests quatre anys que vaig estar a l'ajuntament vaig aprendre moltes coses de la política municipal que desconeixia per complet! Assistia a les reunions i em dedicava sobretot a les àrees de cultura, educació, esports i festes. Els meus companys de consistori sempre em respectaren com a dona i com a membre de l'oposició».

Acabada la legislatura, na Catalina no posà punt i a part a la política. Aquesta vegada va ser el PSOE que la convidà a formar part del seu projecte i acceptà ocupar el segon lloc de la llista després de l'històric polític local Miquel Ferrà. Els vots dels ciutadans porrerencs no foren suficients perquè na Catalina sortís elegida com a regidora. Els resultats dels comicis varen ser: cinc regidors del PP, cinc regidors d'UM, un regidor del PSOE i cap regidor del PSM.

Catalina Trobat, 1983

Catalina Trobat, dona emprenedora, activa i decidida posà punt i final a la vida política i es posà al capdavant del menjador escolar com a empresària i cuinera del CP Escola Nova on treballà durant 30 anys. Participà del món associatiu del poble: Coral de Porreres, Grup d'Esplai, Agrupació Cultural, campaments...

La seva gran passió és el món de la música, especialment el cant coral. Ha ocupat el càrrec de presidenta de la Coral de Porreres des de l'any 1998 fins al 2009. Actualment forma part del grup de cantaires de la Coral de Porreres, Cant Gregorià i la Coral de Montuïri, de la qual n'és la presidenta.

«Com veus la política a nivell de poble? Quins temes et preocupen actualment? Crec que els polítics fan feina! Sempre se'n podria fer més. Una de les coses que més em preocupa és veure el meu poble brut: papers i plàstics pertot; encara que hi hagi papereres, la gent ja no agrana la carrera, incivisme urbà... En poc temps Porreres ha canviat molt! No sé si és la manca d'educació o la manca de valors de les persones. Possiblement és la combinació de les dues coses. Qui estima el poble no el fa malbé, ni l'embruta».

Fa tres anys na Catalina es va jubilar, però comenta que no està ni un moment aturada, «vaig a la UOM (Universitat Obrera per Majors) cant amb un parell de corals, vaig d'excursió i moltes coses més».

«Què sents com a dona quan veus que arriba l'hora de jubilar-te? En el meu cas, pens que una persona quan es jubila ha d'acceptar que ha tornat gran. Tenc molt bons records dels anys que he estat al menjador de l'escola i el que més enyor són els infants».

Actualment, pareix que els partits polítics han donat a la dona més protagonisme. No obstant això, a Porreres, al llarg d'aquests 40 anys, només 4 dones han encapçalat llistes dels diferents partits: Catalina Trobat Nicolau, PSM (1983-1987); Francesca Ginard Adrover, UM (1995-1999); Joana Mora Cerdà, PSM (2003-2007) i Francisca Mora Veny, CxI (2015-2019). L'any 2013, Francisca Mora es convertí en la primera dona batlessa de la història del nostre poble.¹

¹ BAUÇÀ GARAU, Bernat (1999) *Porreres. Noves Fites Polítiques i Culturals. 1970-1995*

L'OBTURADOR

Francesc Servera Veny

Bilbao

Zona de la Vileta

Molí d'en Racó

CATERINA

Marta Almarcha Roig

Na Caterina és una veritat que viatja del seu cor al del món
i el seu riure parla de l'alegria que dona sentit a la vida.

Na Caterina viu la vida amb l'ànima oberta
i amb el cap a mil per hora.

Sense ser conscient
i moltes vegades sense voler
la seva mirada la delata i *et delata*.

Sense voler...
Sense voler és ella mateixa,
sense voler no té una altra opció.

Però en el fons vol.

Na Caterina estima més enllà de si mateixa.

Estima, estima, estima
i eixampla la seva ànima i la dels altres.

Na Caterina és pell de gallina,
ulls oberts,
un pas sempre cap endavant,
una carícia que va cap a dins
i que li és igual el que hi ha fora.

Na Caterina té molts cors,
un per a cada cosa que existeix,
i els rega tots els dies.

Na Caterina té un desert viu dins que respira
i li omple el pèl de sorra i de llum.

Els seus batecs s'han compassat amb els riures d'un nen orfe
que va bressolar a Kènia.

Una vegada em va dir que tenia por,
por que aquest nen s'oblidés d'ella.

I a mi m'agradaria dir-li que l'amor mai no s'oblida,
que l'amor és una llum que s'encén
i que no il·lumina el passat ni els records,
il·lumina el que un és
i fa créixer.

El teu afecte va donar a aquest nen una cosa molt més potent que un record,
li va donar un espai en el qual va poder jugar i sentir

SENSE POR.

El teu afecte li va donar una mare.

Una vegada vaig llegir
que un s'ha d'envoltar de persones que
sempre,
sempre

et fan estar a l'altura,
a l'altura de la vida,
a l'altura de les circumstàncies,
a l'altura del teu propi potencial.
Així que queda't molt a prop,
perquè amb tu sóc millor.
I m'esforçaré cada dia,
cada dia
per a poder donar-te el mateix.

PELLS

Jaume Rosselló Tomàs

Les pells, humides i calentes,
s'aferraven desesperadament.
L'una pregava desig d'abraçar,
d'estrènyer, de fondre's.
L'altra demanava, necessitava
ser abraçada immensament,
ser acollida amb força i fus.

Tendrament s'ajuntaven i separaven,
però mai del tot.
Seguint el ritme del batec del cor
o de l'empenta suau i persistent
de les ones, sempre les ones besant l'arena.

Les pells, ja del tot banyades,
eren per un moment el centre de l'univers.
Aquell bocí de segon
en què voldríem aturar el temps.

I confonem l'alè,
confonem la humitat tèbia i entranyable,
confonem les mirades i les paraules,
fins que la pell, fluixet,
i amb la dolcesa d'acaronar somnis,
ens retorna l'enteniment,
que l'ànima jugant, ens havia pres.

«SABER TENIR BON HUMOR DAVANT LES DESAVINENCES»

EL SECRET DE PODER COMPARTIR 66 ANYS DE MATRIMONI

Catalina Garcia Garí i Maria Antònia Nicolau Rosselló

Apol·lònia Barceló Nicolau i Bartomeu Barceló Nicolau, anomenats *d'Es Campot*, formen un dels matrimonis més majors de Porreres. Tots dos varen néixer l'any 1928, un any en el qual la natalitat fou molt alta: nasqueren 109 infants, 58 nines i 51 nins.

Ambdós nasqueren a la Vila, n'Apol·lònia al carrer del Vent número 42, era filla de Rafel Barceló Mora de *Can n'obre* i de Margalida Nicolau Melià de *Can Frari*. Els seus pares, mort el padrí, se n'anaren a viure als *Moreis*, però ella va quedar amb la padrina a Porreres, per poder anar a l'escola de més petita i, de més gran, a aprendre de cosir a ca na Catalina Noguera, perquè la seva mare volia que en sabés. En Tomeu va néixer al carrer dels Parents, era fill de Miquel Barceló Mora de *Son Lluís* i de Miquela Nicolau Bover *Botera*. Al cap de pocs mesos d'ell néixer, per la Mare de Déu dels missatges, és a dir, pel setembre, els seus pares anaren d'amos a la possessió *d'Es Campot* i ell, de més gran, quan va haver d'anar a escola, quedava a ca la padrina *Botera*.

N'Apol·lònia i en Tomeu es casaren el dijous, 23 d'abril de 1953, a les nou del matí, a l'Església parroquial de Porreres. Va presidir la celebració el seu conco, el Pare Antoni Barceló, TOR, franciscà.

Una conversa amb dues persones a punt de complir 91 anys tan plenes de vida és un goig. Malgrat que no recorden segons què, les vivències que tenen per compartir són tantes que, a poc a poc, fent memòria reviuem cada un dels moments que ens contem.

Començam la conversa parlant de com es conegueren. Ens expliquen que un dels llocs on els joves es trobaven en aquell moment era l'estació del tren. Comenten que tota la *joveneia* es veia en aquest indret i així era com es coneixien. També expliquen que un altre lloc de trobada era al passeig que feien els al·lots i les al·lotes des de l'Església fins a Plaça.

Els dos vivien a fora vila, en Tomeu en *Es Campot*, una possessió situada a 7 quilòmetres de Porreres, d'unes 50 quarterades, propietat del senyor de *Mina*. N'Apol·lònia i la seva família vivien en *Es Moreis*, devora *Es Tast*. Els diumenges venien a Porreres i en Tomeu, la nit del dissabte al diumenge, quedava a dormir a ca la padrina *Botera* que vivia al carrer Passaratz, ells eren els padrins materns, amb qui havia estat de petit mentre anava a escola. Diu també, però, que abans de tornar en *Es Campot* havia d'anar a veure els padrins paterns, que vivien al carrer dels Parents.

Com que tots dos vivien a fora vila, es trobaven els dimecres i els dissabtes o diumenges quan davallaven a la vila. Així, a poc a poc, s'anaren coneixent més i més. Eren temps en els quals per festejar fins quasi el dia del casament no anaven un a casa de l'altre, sinó que el carrers de Porreres, la plaça o l'estació del tren eren els indrets on es podien conèixer més i trobar-se.

I tornant al dia de les nocces, en sortir de l'Església anaren a fer el refresc a *Can Beltran*, un dels cafès on celebraven aquests esdeveniments en aquell temps, ja que tenien una sala gran que permetia reunir molta gent. Ells dos recorden que menjaren xocolata i també gelat amb ensaïmada, un refrigeri molt bo per l'època que era, no totes les famílies s'ho podien permetre.

Mirant el registre parroquial de l'any 1953, hem pogut saber que aquest any es casaren 43 parelles, de les quals 14 tingueren lloc entre el gener i principis d'agost, mentre que les 29 restants foren d'agost a desembre, una mostra evident que la gent esperava haver acabat les feines de fora vila, i tal volta haver cobrat la venda dels productes del camp, per poder celebrar les nocces. Hem de tenir en compte que no només hi havia les despeses del refrigeri, sinó també de la vestimenta i altres.

N'Apol·lònia recorda que el seu vestit de novia li varen fer a Ciutat, va costar 250 pessetes i la cosidora va ser na Catalina Noguera, que estava casada amb Jaume Sampol, que era mestre d'escola, primer a Porreres i després a Ciutat, a diferents centres -Sant Gaietà i Sant Francesc. Catalina Noguera de fadrina vivia al carrer de Sant Felip i ensenyava a cosir a les joves que en volien aprendre. N'Apol·lònia hi havia anat a aprendre'n els horabaixes

i, fent memòria, explica que na Catalina era molt bona modista i sabia ensenyar molt bé, per aquest motiu, eren moltes les joves que hi anaven a aprendre «corte». Feien patrons i cosien la seva roba, i també ajudaven a realitzar les comandes de na Catalina. Ella va anar primer a ca seva al carrer de Sant Felip i, una vegada casada, al carrer Nuno Sanç, al costat de l'Hospitalet. Posteriorment, ja se n'anaren a viure a Ciutat i n'Apol·lònia ja ho va deixar, perquè aviat es va casar.

A en Tomeu també li feren el vestit de nuvi a Ciutat, en el seu cas va ser a la casa *Roxa*, una de les sastreries més destacades en aquella època, juntament amb *Can Matons*.

En acabar la festa varen anar un parell de dies a Ciutat a un hotel. Hi anaren amb el cotxe de Bernat Castell Maimó que havia anat per fer de testimoni de les noces, recorden que també va exercir la mateixa funció el tinent dels soldats, Luís Quevedo Ponte.

En arribar a Palma anaren a *Can Vilaró* al carrer dels Oms, a fer-se el retrat de nuvis.

En tornar de Ciutat, anaren a viure en *Es Campot* per poder ajudar als pares d'en Tomeu, era una època que encara es feien moltes feines «a la mala», utilitzaven l'arada amb pala i era una tasca molt costosa. Posteriorment, compraren una arada amb rodes i en Tomeu recorda com la bístia se'n duia l'arada, li semblava una

avanç molt important. Com han canviat les coses! -comenten tots dos.

A cap dels dos els agradava en excés la feina de fora vila, a en Tomeu li hauria agradat poder fer una altra feina, però diu que sa mare hauria tengut un disgust si ell no hagués fet de pagès.

N'Apol·lònia reconeix també que, encara que de fadrina vivia en *Es Moreis*, una vegada casada li hauria agradat més viure a la vila. Un cosí seu que feia feina a Correu li havia dit que, tenint en compte que en Tomeu havia anat a l'escola, li agradaven les matemàtiques i sabia sumar, restar i multiplicar, no tendria cap problema en entrar a Correu, ell li podia ajudar. Però en Tomeu, per no disgustar la seva mare, ni s'ho va plantejar. Recorda que ell només tenia un germà més petit, en Bernat, que tenia una minusvàlua greu, no saben molt bé com explicar-ho, diuen que ho donava tot a entendre, però no parlava i tenia moltes dificultats per caminar i quasi bé sempre estava en una cadira, aquest condicionant feia més difícil que en Tomeu partís.

Continuant amb la vida que feien després de casar-se, contenen que anaven i venien al poble amb un carretó i una somera, després comparen un cabriol i en Tomeu, posteriorment, va comparar una vespa. Al cap de tres anys de casats tingueren el primer fill, en Miquel i dos anys més tard, en Rafel.

Llavors sí que amb els nins decidiren

anar a viure a la vila per facilitar que ells anassin a l'escola.

Per acabar, els demanam què consideren que ha estat el millor de la seva llarga vida de matrimoni i diuen que, encara que algunes vegades tenen petites diferències, no s'han barallat gaire i sempre que ho han fet, han intentat posar-hi sentit de l'humor. Consideren que sempre es pot trobar aquell punt que fa la vida més agradable i que dona sentit a tants d'anys de convivència.

Des que varen deixar *Es Campot* han viscut al carrer dels Parents, que era la posada dels pares d'en Tomeu quan venien a Porreres. És cert que en Tomeu ha perdut un poc la vista, però té bona cama i un bon sentit de l'humor. N'Apol·lònia té una memòria prodigiosa, sap explicar amb tot detall molts d'esdeveniments de quan era més jove.

Tenir una conversa amb ells és molt agradable. Són persones amb molts d'anys, però viscuts fent molta feina, amb disgusts greus, però que saben que la vida no està absenta d'aquests moments perquè n'hi ha d'altres de molt bons que val la pena tenir presents i seguir endavant i superar les dificultats que tota família té.

Enhorabona per aquests 66 anys de vida junts, per tenir aquesta memòria tan bona i per haver volgut compartir el secret: saber tenir bon humor davant les desavinences.

Salut per viure més anys junts!

ENFORTIM L'ASSEMBLEA

Assemblea Popular de Porreres

Amb aquest article us volem animar a acostar-vos, participar i formar part de l'Assemblea Popular de Porreres. Sovint, quan ens trobam a l'assemblea mensual som 4 o 5 persones, però en ocasions arribam a ser més. I el primer punt que parlam és si podem seguir endavant o ens plantam. És en aquest moment quan sempre hi ha algú que estira la resta... i ja hi tornam a ser! Propostes, idees, il·lusions, i ja tenim un altre acte organitzat. Així és fer feina dins els moviments socials.

Enguany l'assemblea ha complit cinc anys i, per celebrar-ho, prepararem el ja habitual fogueró de Santa Tonina. L'organització d'aquest fogueró seria un exemple de treball dins els moviments socials. Juntament amb Arran Es Pla (els joves de l'esquerra independentista), els col·lectius musicals Vers Endins i Sang de Terra -persones compromeses que comparteixen la seva música i poesia- i les persones que s'ac-

taren a compartir amb tots nosaltres converses i inquietuds al voltant del foc, aconseguirem passar una estona agradable i agafar força per arribar al sisè aniversari.

Pensant en el que us volíem transmetre des de l'Assemblea per celebrar aquests cinc anys, ens va venir al cap un article d'Iñaki Aicart, membre de l'Assemblea de Docents, moviment social de referència que tant ens va ensenyar i demostrar amb la seva lluita per l'educació. El més important de tot, per a nosaltres, és la fortalesa d'estar ben organitzats.

L'article que volem comentar i que us recomanem es titula «L'actual decepció política ha de ser més caliu pels moviments socials», publicat al digital Aguait el 15 de gener de 2019.

Tot d'una, quan el comentàrem, entenquérem que ens interpellava en tant que moviment social i que podia ser un tema de reflexió per aquelles persones que encara es qüestionen participar-hi.

L'article comença recordant que el proper mes de maig «...vénen eleccions i hi ha coses que no quadren. Que hem estat quatre anys governant i els preus dels lloguers estan pitjor que quan vàrem començar! Que ho tenim tot saturat de turistes! Que hem començat a fer una autopista projectada pel PP quan vàrem dir que no en faríem més! Que tornam a estar a la cua en inversió educativa! Que la gent es quedarà a casa i no ens votarà!».

Continuant amb la reflexió d'Aicart, des de l'Assemblea entenem que els moviments socials són un element suposadament autònom del poder polític i que, per tant, hauríem d'actuar com a principal antagonista de qualsevol atac a les llibertats, als drets socials, al medi ambient i com a catalitzadors de propostes de canvi social.

A nosaltres ens passa, ens trobam en temps de passar comptes i pensar si votam i a qui. Enguany, per partida múltiple: a nivell municipal, autonòmic, estatal i europeu, quasi res! Decepcions, promeses incomplertes, programes a mig complir... Per això, dins el mes de maig estam preparant, per segona vegada des de la nostra existència, el debat electoral municipal, per seure a la mateixa taula les persones que volen governar Porreres i poder-los demanar, partint del que han fet fins ara, les propostes que fan pels propers quatre anys. Serà el proper dissabte, 18 de maig a l'auditori municipal.

Al davant d'aquestes cites electorals, sabem que podem i hem d'anar més enllà, i com diu Aicart: «L'actual decepció política ha d'esser el caliu pels moviments socials». Aquest seria el punt de partida per qüestionar-nos, com fa l'autor, per què tanta gent dins l'esquerra política veu els moviments socials com element d'oposició a la dreta quan governa i considera que ara no és moment de fer renou. Però no només això, el més greu és que no hi veuen cap capacitat d'incidència transformadora: «Els canvis ja els faran els polítics ara en governar», o «Per què has de ser el protagonista de la història si ho pots mirar des de la còmoda butaca?», pensen molts.

Des de l'assemblea, amb la nostra modesta tasca, sabem que no és així, que certament incidim en assumptes del nostre municipi, i que ho farem en la mesura que siguem més, perquè tendrem més força, «juntos som més» deïem moltes emocionades aquest passat 8M.

Davant aquesta marató electoral, us proposam anar més enllà de la decepció, el tanmateix, el dir que tots són iguals, (que no ho són i ho sabem), i per això, durant aquests cinc anys hem anat fent accions reivindicatives, propostes crítiques, per

Graduat Social

Av. Bisbe Campins, 3
07260 PORRERES
Tel. 971 16 80 38

seguir millorant Porreres i intentar canviar allò que no ens agrada.

Però si tenim aquest objectiu transformador, tal i com diu Iñaki Aicart:

«Si realment es vol canviar la societat en aquest context de globalització, tecnificació i gran complexitat el que es necessita és preparar-se. Fa falta formació, investigació, pràctiques i sobretot, molta humilitat. És necessari que acceptem la diversitat de visions i maneres de fer a dins dels diferents moviments i que no caiguem en dogmatismes ni sectarismes. Cal crear projectes estables i aliances entre diferents moviments».

A l'Assemblea Popular volem ser capaços de mantenir les nostres propostes i construir consensos amb altres entitats i col·lectius de la vila i també de fora. És urgent superar personalismes, acceptar les dife-

rents estratègies i també és important començar a donar valor i suport a les iniciatives de tota mena (campanyes, accions, mitjans de comunicació, cooperatives de treball o de consum, espais alliberats, comuns digitals, etc.) que neixen des dels moviments socials i, en especial, des d'altres diferents als que cadascuns ens movem. Ara bé, sabem que tot això és feina i compromís.

Aquest és el nostre repte, feina de formigueta: llegir, aprendre, escoltar, formar-nos. La clau és no fer-ho a soles, sinó cercant i teixint complicitats, per millorar i ampliar les propostes. Perquè el que ens mou és la feina local, amb voluntat de transformar i de millorar el nostre poble pel bé comú. També volem poder marcar l'ordre del dia a Porreres, amb propostes concretes per debatre, i fer-ho amb altres entitats. El que ens agradaria és un poble més ecològic i sostenible amb menys cotxes i camins segurs

pels vianants, defensant la dona i tots els col·lectius vulnerables amb fermesa. Co-nèixer-nos i millorar la convivència entre totes les persones que vivim a Porreres i ser, en definitiva, capaços de construir les bases per erigir una societat postcapitalista.

Cal que des dels moviments socials no caiguem en el parany de les cites electorals, que ens col·loquem un cop cada quatre anys al centre, per després oblidar-nos la resta de temps.

Per acabar com començàvem, a l'assemblea seguirem igual: compartint, aprenent, formant-nos, intercanviant idees, proposant activitats i coneixent altres propostes. Les línies les tenim clares, cal mantenir el caliu de l'assemblea. Anima-vos, enfortim l'assemblea!

Som al facebook: Assemblea Popular de Porreres, i al mail assembleapopulardeporreres@gmail.com.

Anàlisis Clínicas

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:30 a 10 hores

Carrer l'Almoina, 49
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas, Asisa-Muface, Agrupació Mútua, Axa-Mare Nostrum, Imeco-Caja Salut, Groupama, L'Aliança, Novomedic...

redivins

VINOTECA

300 referències de vins mallorquins,
nacionals, caves, vins internacionals,
Champagnes, Oporto, vermouths,
olis de Mallorca i sakes.
Disposam d'estoigs i lots per fer regals.

C/Jaume II, 29 BIS, cantonada Ronda Illes Balears
Tel: 971 64 76 49 - Porreres
www.redivins.com
jnoris@redivins.com

Venem per botelles a particulars

INDESINENTER

Sebastià Lliteres Lliteres

Indesinenter és un adverbí llatí que significa «sense aturar-se, incessantment». És el títol d'un poema preciós de Salvador Espriu, gran poeta de la literatura catalana del segle XX, que fou musicat per Raimon el 1970, amb clara referència a la necessitat d'alliberament d'aquella atmosfera irrespirable que representava el franquisme.

Però no és sobre franquisme ni sobre Espriu ni Raimon que vull escriure. *Indesinenter* em dona peu a elaborar moltes reflexions sobre el moment polític actual del nostre país. I ara que venen temps d'eleccions sempre és bo girar un poc la mirada cap enrere per extreure'n algunes conclusions. Especialment ara, que s'escolten i es llegeixen veus decepcionades i, fins i tot, empenyades per la política autonòmica i insular del pacte d'esquerres.

Bona part d'aquestes veus, més enllà del to a vegades poc constructiu que traspuen algunes d'elles —com també d'alguns governants—, responen a crítiques molt encertades i que haurien de fer recapacitar els partits que conformen els governs del pacte. La manca de canvi en matèria de model turístic ha estat un gran cavall de batalla dels crítics. Però, especialment han causat enrenou aquells que s'oposen al desdoblament o autopista de Campos-Llucmajor, la gran polèmica de la legislatura al Consell. No seré jo qui defensi aquest projecte, que em sembla desproporcionat i continuador d'un model depredador de territori que hauríem de deixar enrere pel bé de la nostra terra.

Però també crec que, en això i en altres qüestions, sovint pecam de no reconèixer quina és la realitat política del nostre voltant (i que no serveixi l'explicació que ara segueix per legitimar cap acció negativa del govern): les Illes Balears són una autonomia amb un autogovern feble i infrafinançada pel govern central des de fa segles, construïda institucionalment per

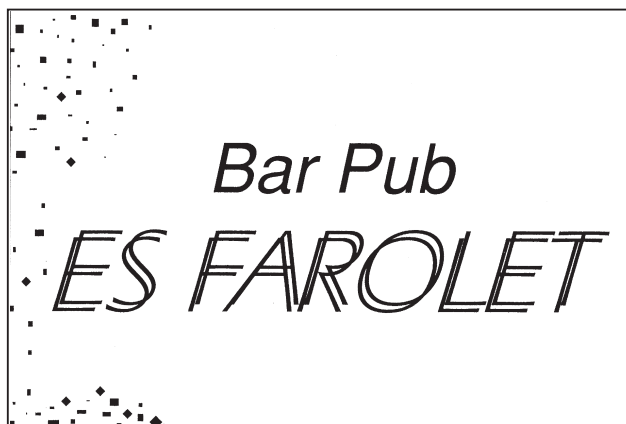
un partit (AP-PP) que no ha cregut mai en el sistema autonòmic (però sí que se n'ha beneficiat), i amb una societat civil amb una xarxa viva i activa, però no als nivells que es requereixen per l'estructura socioeconòmica d'un país poc cohesionat com és el nostre que, parlant en termes sociològics actuals, és majoritàriament conservador i poc donat als canvis i a les transformacions que des de l'electorat es reclamava al pacte després de les eleccions de l'any 2015.

Recordem que en 36 anys d'autogovern cap pacte d'esquerres ha pogut governar dues legislatures seguides. Tanmateix, és innegable que cap dels canvis que s'han iniciat o que l'ecologisme social creu que manquen per iniciar es pot aplicar en quatre anys. Ni en vuit, si m'apurau. I molt menys si el que es pretén és revertir un model socioeconòmic instal·lat des dels anys 60 del segle passat, depredador i que beneficia una minoria social, basat en el consum de recursos i territori i que fomenta unes condicions de treball precàries.

Som del parer que ha mancat valentia en temes importants. Però també som conscient que aquells qui han volgut anar més enllà des del mateix govern en algun tema concret, quan han mirat al seu voltant només han vist el suport d'unes organitzacions importantíssimes, però amb una força limitada. I sense majories parlamentàries, les reformes que han de millorar la vida de la majoria social (o empitjorar, vius!) no surten endavant: vat ací la trampa del parlamentarisme liberal.

I encara més conscient he intentat ser en tot allò en què sí que s'ha avançat i que tampoc ens convé oblidar: des de la renda social garantida a l'exhumació de les fosses, passant per la derogació del TIL i Llei de Símbols, el sostre de places turístiques, l'eliminació de 15 projectes de carretera desorbitats contemplats al Pla Director Sectorial del Consell, l'aposta creixent per la formació professional, les ajudes als joves agricultors, la paralització de les prospeccions petrolíferes, l'aposta per a la recerca i la innovació, la defensa dels drets laborals, l'aposta per a les polítiques feministes...

En moltes d'aquestes darreres qüestions no és suficient la tasca iniciada, però menys ho serà si no es pot continuar construint una societat des d'una perspectiva progressista, de defensa del medi ambient i de la nostra sobirania com a poble. Poder decidir-ho tot des d'aquí és una qüestió absolutament cabdal per a avançar. I és per això que crec que cal seguir lluitant incessantment per a esdevenir amos del nostre destí sense deixar, això sí, de ser autocrítics i reivindicatius. Amb els peus a terra, però també somniant. *Indesinenter*.

“DIGUES-ME QUÈ BEUS I ET DIRÉ D'ON ETS”

ENTREVISTA A JAUME PIQUER, ACTIVISTA CULTURAL CATALÀ

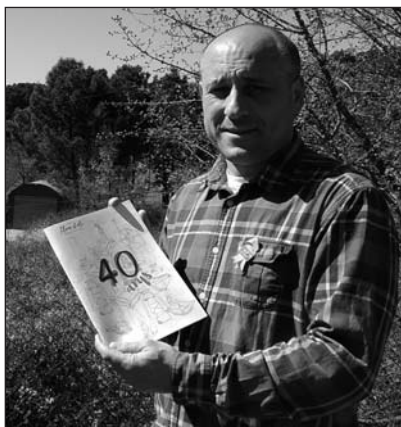
Joan Ferrà

En Jaume Piquer (Barcelona, 1972) és una d'aquelles persones les quals podem definir com a «home de país». Activista i dinamitzador cultural, té un gran compromís amb la defensa de la llengua i la cultura. Defuig dels grans discursos abstractes sobre nacions i apropa sense barreres ni temors la cultura catalana a propis i novinguts. Concep la catalanitat de la forma més engrescadora que hi pot haver per a la cohesió social, a partir de la gastronomia i les begudes més tradicionals.

Una part més del patrimoni nacional que no hem de deixar perdre enfront de la globalització que ha entrat, literalment, fins a la cuina. De tot plegat, en conversem a la seva llar del paratge de la Vall de Sant Daniel, molt a prop del massís de les Gavarres.

A més de la llengua que ens uneix i que alguns volen fer-nos dividir, podem construir un mapa comú de la nostra cultura amb el menjar i les begudes que hi ha als nostres rebosts?

Jo sóc del parer que sí, i estudiosos de referència, com el crític gastronòmic Jaume Fàbrega, ho fan evident. Malgrat tot, els que voldrien que la nostra cuina només tingués la categoria de cuina 'regional espanyola' (o francesa, en el cas de la Catalunya Nord), han fet servir subterfugis com “dieta mediterrània” (amb unes característiques comunes que, per extensió, també compartim amb molts altres països), per no haver de reconèixer una veritable cuina nacional històricament molt prestigiada i reconeguda. Potser tenim maneres diverses de dir les coses, però, en el fons, el concepte ve a ser el mateix. I, pel que fa a les begudes, he de dir que sempre he envejat la presència normalitzada de les begudes tradicionals mallorquines com el palo, les herbes o el mesclat, que pots trobar a qualsevol bar de

l'illa. A mi sempre m'agrada dir allò de «digues-me què beus i et diré d'on ets».

Custodies un arxiu personal immens on col·leccions material de campanyes ciutadanes, socials i polítiques de partits i entitats d'arreu dels Països Catalans, entre ells la revista *Llum d'Oli*. Quantes peces tens a la col·lecció?

No t'ho sé dir perquè no ho he comptat mai. Però, només d'adhesius de campanyes de reivindicació nacional, en tinc més de 15.000. I això que la manca d'espai no em deixa guardar tot el que m'agradaria!

Quina és la peça més antiga?

Potser la que conservo amb més estima és un exemplar de la revista *La Tralla* que em van regalar uns amics, és de l'any 1905 i està dedicat a la República de Cuba, amb motiu del tercer aniversari de la seva independència.

Quins objectes de Mallorca destaquen?

De les Illes sempre he tornat carregat (cartells, butlletins, octavetes, retalls de diari, etc.), des del primer Acampallengua a Inca, a les commemoracions de la Diada del 31 de Desembre o les celebracions de Sant Antoni. Potser un detall que em fa especial il·lusió és una avarca gegant de Can

Garanya de Manacor que em va regalar en Guillem de Can Lliro o una simbomba que em va regalar el pobler Toni Torrents fa molts anys. També he de destacar alguns exemplars del *Llum d'Oli* de Porreres, com el número 69 que estava ben carregat de referències eròtiques molt enriquidores.

Parlant de les Illes: en aquests moments tan convulsos, com es veuen les Balears des del Principat?

Estic convençut que, malgrat la forta colonització espanyola que també es pateix a les Illes, la cosa anirà endavant. Malauradament però, al Principat, també hi ha molta gent que no n'està gens al cas i que tant li fa que li parlis de les Illes Balears com de les Canàries. No han tingut mai interès en la història i ignoren com és, per exemple, que a Perpinyà hi ha el Palau dels Reis de Mallorca.

La premsa local i de proximitat, com el nostre *Llum d'Oli*, viu un moment de canvi de paradigma. Cap a on creus que evolucionarà? Passarà tot per Internet o el paper resistirà?

Les possibilitats que ens dona Internet, de poder-ho tenir tot a l'abast de manera immediata, són extraordinàries. Però em continua agradant més fullejar el paper que estar tot el dia amorrat a la pantalla. Els tiratges cada vegada hauran de ser més curts i les publicacions en paper es mantindran pels espais públics. Per altra banda, les revistes de caràcter local fan una funció informativa i de cohesió, que ara també s'està fent de manera molt més participativa mitjançant les xarxes socials.

Amb l'especial dels 40 anys de la revista *Llum d'Oli* com a obsequi aprofitem l'ocasió per engrandir encara més una de les col·leccions particulars més grans de tot Catalunya.

SANTA CECÍLIA

UNA NOTÍCIA DE L'ALTRA BANDA

Joan Melià Garí

orador acertadísimo y elocuente del día mismo del grandioso Pontifical que celebró en Sineu el Sr. Arzobispo-Obispo de Mallorca; y actuó de Preste en la jamás superada Proce-sión del Centenario.
¿Qué más?

• •

El pueblo de Porreras, al cual rige espiritualmente el Ilmo. Sr. D. Luis Crespi, ya no se pudo comportar mejor con Sineu durante nuestras fiestas centenarias; pues fueron incontables los hijos de aquella aventajada villa que las honraron con su presencia. No citamos nombres distinguidos, porque son fáciles y peligrosas las omisiones involuntarias.

Pero además concurrió al Centenario de San Marcos la «Banda Santa Cecilia» de Porreras; lo cual constituyó un nuevo regalo del repetido Monseñor Crespi. Regalo éste ciertamente delicioso; porque... es en verdad deliciosa la «Banda Santa Cecilia».

• •

La plantilla de dicha banda era en Junio de 1945 como sigue:

Director

D. Guillermo Bauzá Gayà

Músicos

D. José Mas Picornell
D. Bartolomé Lliteras Juan
D. José Ripoll Aguiló
D. Rafael Vaquer Barceló
D. Pablo Miralles Barceló
D. Antonio Servera Veny
D. Antonio Melià Ballester

D. Mateo Bauzá Gayà
D. Juan Bauzá Bonet
D. Jaime Barceló Martí
D. Francisco Oliver Bauzá
D. Bernardo Llompert Sastre
D. Juan Socías Sastre
D. Juan Cerdá Nicolau
D. Bartolomé Cerdá Quetglas
D. Antonio Ordinas Bernat
D. Miguel Noguera Roig
D. Guillermo Barceló Noguera
D. Damían Noguera Melià
D. Cristóbal Sarell Barceló
D. Nadal Melià Matas
D. Bartolomé Melià Mestre
D. Juan Sarell Palerm
D. Sebastián Noguera Juan
D. Jaime Cerdá Sitjar
D. Antonio Parejo Melià
D. Silvestre Bover Vaquer
D. Pedro Servera Veny
D. Juan Riera Barceló
D. Antonio Mestre Gual
D. José Nicolau Oliver
D. José Mora Mora
D. Jorge Nicolau Oliver
D. Gabriel Nicolau Oliver
D. Jaime Cerdá Servera
D. Guillermo Roig Mora
D. Antonio Melià Veny
D. Guillermo Alcina Mestre
D. Damían Melià Veny
D. Rafael Vaquer Moll
D. Rafael Vaquer Mora
D. Antonio Mora Mesquida
Hemos puesto aquí la precedente lista para feliz memoria y merecidísimo honor.

• •

La «Banda Santa Cecilia» asistió a la Procesión del Centenario y luego

la Santa Cecilia de Porreres («Porreras y el centenario del patrono de Sineu»). Parla de l'actuació de la banda de música en la celebració dels 300 anys de l'elecció de Sant Marc com a patró dels sineuers. La banda va desfilar a la processó del centenari i després va oferir un concert («En una y otra ocasión demostró maravillosamente que es justísima la óptima fama de que goza en todos los medios musicales de la isla»). A l'article es vincula l'actuació al fet que el rector de Porreres d'aleshores fos de Si-

nuevo regalo del repetido Monseñor Crespi»).

A part d'aquesta informació, la notícia és interessant perquè hi fa constar quins eren, l'any 1945 (dos anys després de la fundació i dos anys abans de l'actuació), els 42 components de Santa Cecilia, dirigits per Guillem Bauzá Gayà, com es pot veure en la il·lustració. En aquesta relació ja hi apareix Jordi Nicolau Oliver, que ens ha facilitat la foto de la banda i ens ha informat que els anys 1945 i 1946 varen guanyar el primer premi de pasdobles en el concurs de bandes civils de Mallorca, en el qual també aconseguiren diplomes d'honor.

La banda, segons la informació que apareix al llibre de Barceló *et alii*, va tenir una vida curta, de devers 20 anys: es va fundar al voltant de 1942 i va desaparèixer el 1962. Aleshores el rector de Porreres ja era Gabriel Adrover.

Font

http://ibdigital.uib.es/greenstone/collect/sanMarcos/index/assoc/San_Marc/os_1947v/009.dir/San_Marcos_1947v009.pdf

Durant uns anys, a Porreres hi va haver dues bandes de música: la Filharmònica i la de Santa Cecília. A una se li solia atribuir la pertinença a l'Ajuntament i a l'altra a l'Església.

De la Filharmònica en tenim un magnífic estudi que en cobreix la història dels primers cent cinquanta anys, escrit per Maria Barceló, Francesc Melià, Marta Nicolau i Joan Ballester i editat per l'Ajuntament (*La Filharmònica Porrerenca. Estudi històric 1856-2006*).

Ignor si de la banda de Santa Cecília n'hi ha gaire documentació. El que és cert és que seria urgent recollir testimonis orals, ara que encara podríem parlar amb alguns dels qui en varen ser músics.

A la revista *San Marcos. Hoja Parroquial de Sineu*, de 23 de febrer de 1947 (fa 72 anys) hi apareix una notícia que parla de

neu, el controvertit Lluís Crespi, de qui fa una lloança incondicional i li agraeix el regal d'aquesta actuació de la banda («un

Santa Cecilia, Alcúdia 1950

LES DONES SAHRAUÍS, UN EXEMPLE DE CORATGE I RESISTÈNCIA

Aina Gayà Coll

A finals del passat mes de febrer vaig tenir l'oportunitat de viatjar als camps de refugiats sahrauís amb l'objectiu principal de participar al VIII Congrés Internacional organitzat per la *Unión Nacional de Mujeres Sahrauís (UNMS)*, sota el lema «Marxem cap a la llibertat» que se celebra a la *wilaya* (campament) d'Auserd. Amb l'empenta i coordinació de l'Associació d'Amics del Poble Sahrauí de les Illes Balears i, en el meu cas, en representació de l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la UIB, ens hi traslladarem una delegació conformada per més de 15 persones.

Tot i conèixer la situació política i històrica, solidaritzar-me i posicionar-me en suport al poble sahrauí, aquests dies, convivint amb na Fatimetu, na Farrah i la seva família -que ens ha acompanyat a casa seva- i amb totes les persones que ens han acompanyat dia rere dia, han suposat una gran lliçó vital de dignitat. Malgrat les adverses condicions que suposa sobreviure a l'exili del desert argelí (i en gran mesura gràcies a l'ajuda humanitària), mentre les seves terres i els seus recursos naturals (que són molts!) són espoliats, el poble sahrauí destaca per la seva impressionant amabilitat i hospitalitat. És un poble de braços oberts, com les cases i les haimes, la seva gent està sempre disposada a compartir un plat calent, un te i una bona conversa.

Durant aquests intensos dies hem pogut visitar una escola, un hospital, un dispensari (centre d'atenció primària) i també el commovedor i necessari centre de l'Associació de Familiars

de Presos i Desapareguts Sahrauís (AFAPREDESA) ubicat a la *wilaya* 27 de febrer.

Al congrés, que ha comptat amb la participació del president de la RASD i del secretari general del *Frente Polisario*, ha estat conformat per una gran majoria de dones: les sahrauís, impulsores i protagonistes de la trobada, i moltes altres de delegacions i organitzacions provinents d'arreu del món hem tingut l'oportunitat de compartir molt més que un espai d'aprenentatge en el qual hem confirmat el paper clau de les dones sahrauís en la resistència del seu poble. Dones fortes, valentes, apoderades i organitzades que també fan front a les violències masclistes i patriarcal globals i que tenen, reconeixen i reivindiquen la importància del seu espai en l'esfera pública i política. La lluita sahrauí és la lluita d'un poble que transmet dignitat, compromís, resistència i que té rostre de dona. L'experiència i el sentiment de formar part d'una xarxa de solidaritat, de sororitat i de lluita feminista global ha estat una gran lliçó i, per què no dir-ho?, un gran regal personal.

Torn amb el compromís i la convicció que aquesta experiència no ha acabat, perquè és també ara i des d'aquí des d'on cal compartir aquesta lluita i, sobretot, amb la resta de la ciutadania, insistir políticament a les nostres institucions perquè es responsabilitzin d'una vegada per totes i es comprometin a treballar perquè el poble sahrauí pugui tornar a casa seva el més aviat possible.

Visca el Sàhara Lliure!

Anotació històrica

El 1963 el Comitè Especial de Descolonització de les Nacions Unides incloïa el Sàhara Occidental en la relació de regions del món a les quals s'havia d'aplicar la Declaració sobre concessió d'independència a països i territoris colonials. Dos anys després, l'ONU va proclamar el dret a l'autodeterminació del Poble Sahrauí i va instar Espanya que agilitzés la seva descolonització. Aquest procés va ser interromput el 1976, quan Espanya, la seva potència administradora, va abandonar el Sàhara Occidental en mans del Marroc i Mauritània, després de la marxa verda i conforme al que disposen els Acords de Madrid (1975), no vàlids segons el Dret internacional.

Actualment, el territori està ocupat gairebé íntegrament pel Marroc, (territoris ocupats) encara que la sobirania marroquina no és reconegut ni per les Nacions Unides ni per cap país del món. El *Frente Polisario*, que va proclamar la seva independència el 1976 creant la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), ha estat reconeguda fins al moment per més de 87 països i administra la regió no controlada pel Marroc (territoris alliberats). Ambdues zones es troben dividides per un immens mur de més de 2.700 km (el mur de la vergonya), que divideix de nord a sud tot el Sàhara Occidental i que està rodejat de mines antipersona. Aquest mur, la major construcció de defensa humana que existeix al món després de la muralla xinesa, fou construït pel govern marroquí el 1980 amb la intenció d'evitar que la població refugiada als camps de Tindouf, al desert argelí poguessin tornar a la seva terra. Des de llavors, una part de la població, roman als territoris ocupats, on les detencions arbitràries, persecucions, empresonaments i desaparicions dutes a terme pel govern marroquí són continuades. L'altra part de la població sobreviu i resisteix amb el suport de l'ajuda internacional, exiliada als camps, en duríssimes condicions i a l'espera que es resolgui el conflicte per poder tornar a casa seva.

DESPRÉS DEL PRIMER D'OCTUBRE DE 2017

Adrià Domènech Simó

La revolta catalana

Ja ha passat el Referèndum de l'1 d'octubre i, malgrat la intervenció de la policia espanyola que deixa un miler de ferits, 2.248.000 persones han votat, amb una victòria del Sí aclaparadora, del 90%, (més de 2 milions de vots).

El dia 3 d'octubre es dué a terme una aturada de país (vaga general) contra la brutalitat policial exercida pels cossos policials espanyols el dia 1 d'octubre, amb un seguiment massiu per part de la societat. El mateix vespre, el Rei d'Espanya, sortí a fer un discurs televisat en hora punta, on no tant sols no feu cap autocrítica a la brutalitat policial, sinó que aplanà tot el camí perquè l'article 155 de la Constitució s'apliqués a Catalunya.

El dia 4 d'octubre, el president Puigdemont, demanà l'establiment d'una mediació internacional. Els dies posteriors la tensió política del moment fou palpable en molts àmbits de la societat catalana. Cada dia es vivien manifestacions en diferents indrets del país, tant a favor com en contra de la independència.

Per una banda, començà a sortir als mitjans de comunicació la notícia que moltes grans empreses traslladen o es plantegen traslladar la seva seu social fora de Catalunya. Per altra banda, el major Trapero (cap dels mossos d'esquadra) i els Jordis (Omnium i ANC) foren citats a declarar i, tot seguit, tots quedaren en llibertat.

El dia 10 d'octubre, el president Puigdemont assumí el mandat del poble, perquè Catalunya esdevingués un estat independent en forma de república, però, tot seguit, la suspengué per obrir un diàleg amb l'Estat. Mariano Rajoy donà cinc dies a Puigdemont per aclarir si havia declarat la independència o no. En cas que fos afirmatiu s'aplicaria l'article 155.

El dia 16 d'octubre de 2017 els Jordis entraren a presó acusats de rebel·lió, presó preventiva que porten complint fins a dia d'avui.

El dia 21 d'octubre, Rajoy aplicà l'article 155 de la Constitució, amb el suport del PP, PSOE i C'S i el dia 27 d'octubre el Parlament de Catalunya, en una votació, donà suport a la independència de

Catalunya, tot seguit, Rajoy cessà tot el Govern i convocà eleccions autonòmiques a Catalunya pel dia 21 de desembre.

El dia 30 d'octubre, el president Puigdemont i altres consellers marxaren a l'exili i, dos dies més tard, Junqueras i set consellers més entraren a la presó. Pocs dies després ho feu també la presidenta del parlament Carme Forcadell.

En les eleccions del 21D convocades per Rajoy, el resultat final resultà ser molt semblant al que ja hi havia a Catalunya abans d'aplicar l'article 155, l'independentisme mantengué la majoria absoluta al Parlament.

12 de febrer de 2019. Inici del judici al «Procés», al Tribunal Suprem de Madrid.

Després de fer un resum cronològic de les dates més significatives després de l'1 d'octubre de 2017, ens queden molts interrogants, molts dubtes, moltes imprecisions... però, sincerament, crec que cada un de nosaltres tindria una resposta diferent a tot el que ha passat.

Va ser d'un país democràtic l'actuació de la policia nacional i de la guàrdia civil el dia 1 d'octubre?

I la reacció del Rei en el discurs del 3 d'octubre? Justifica i reafirma el «a por ellos»?

Ha servit per alguna cosa l'aplicació de l'article 155?

S'acabarà el conflicte a partir de la sentència que dictamiï un jutge?

La dreta espanyola està més a prop als paràmetres de les dretes europees, o a la dels anys 30?

Si el que ha passat a Catalunya hagués passat a un altre país, haguéssim vist l'esquerra espanyola a tots els mitjans de comunicació demanant més democràcia i el final de la repressió?

I els partits independentistes? S'han precipitat al buit? O els ha faltat valor per acabar la feina començada?

Hi ha un full de ruta a seguir ara mateix?

Acceptarà algun dia el Dret a l'Autodeterminació l'Estat Espanyol?

Per fer un referèndum, s'ha de canviar la Constitució? Amb els vots de qui?

És més important complir la llei que exercir la democràcia i els drets humans?

Franco, igual com tots els altres dictadors, van fer tot el que van fer complint la seva llei?

Aquí tenim un problema enquistat des de fa moltes dècades i segles, i és difícil d'entendre que la resposta que et donin de Madrid sigui: «Aconseguir canviar les lleis i llavors serà legal». Llavors no ens hem d'estranyar si un gruix important de la societat arriba a la conclusió que l'única manera de canviar les coses és per mitjà de la desobediència civil i organitzada, com s'ha fet sempre al llarg de la història per aconseguir avançar i transformar les societats cap a una societat més justa i igualitària.

UN CAMÍ LLARG PER A DEMOSTRAR LA INNOCÈNCIA

Bernat Bauçà Garau

Des de jove ja em va cridar l'atenció fer coses desinteressadament pels altres. L'esplai va ser una escola per a molta gent. Escola de passió, aprenentatge, formació de viure la vida, i mai, cap dels qui hi participàvem vàrem cobrar una pesseta. Al revés: pagàvem els campaments i posàvem la benzina i altres despeses de la nostra butxaca.

Varen venir altres aventures com al bàsquet i, com en tantes d'altres coses, no vàrem cobrar ni un euro per entrenar ni per la benzina, etc.

Passions de la vida que m'han aportat molt com a persona. 20 anys a l'Ajuntament de Porreres han fet que aprenguéssim moltes coses i donem per conèixer molta gent. Estàs en mig i, per sort o per desgràcia, això et dona defensors i detractors (una pena que d'aquests, la gran majoria sigui per motius polítics).

Aquests darrers mesos he sortit molt als mitjans de comunicació de manera injusta, la meua filosofia sempre ha estat mans netes i consciència tranquil·la.

Quan el govern Bauzá va aprovar un decret just en entrar al poder, on el català no era un requisit per ésser funcionari de l'administració, l'únic ajuntament de Balears que va fer una interpel·lació va ser el de Porreres (agost 2011).

Què va passar? Que el conseller de turisme, Carlos Delgado, va telefonar a l'Ajuntament de Porreres i em va dir: «usted juega con temas de la lengua, yo jugaré con otras cosas». I va cercar relacions entre el Govern Balear i Ajuntament de Porreres, i va trobar un conveni d'un milió d'euros, i el va dur a fiscalia.

Un conveni que té el vist i plau dels serveis jurídics de la Conselleria de Turisme i de l'Ajuntament de Porreres, i que l'única finalitat era poder acabar les obres del magnífic Auditori i del Centre de Formació Musical de Porreres.

Cal assenyalar que jo no vaig participar en l'adjudicació de les obres: quan vaig entrar de batle les obres estaven a punt d'acabar i durant la legislatura anterior jo no era membre de la Fundació Auditori.

A partir d'aquí s'han dit molts de desbarats i moltes mentides amb intencionalitats polítiques. Mai no he tocat un dobler públic, sempre vaig pagar totes les entrades dels concerts i actuacions a l'Auditori encara que fos el batle,

mai no vaig entregar un tiquet d'un dinar amb qualsevol tècnic de l'Ajuntament o per fer gestions per al bé del poble, ni un tiquet de benzina, etc.

Després de tantes infàmies com s'han publicat, la conclusió és que ni el fiscal ni l'advocacia de la comunitat –després d'investigar tot el necessari– no han vist cap delicte ni en la meua persona ni en la meua gestió.

A les conclusions finals no em demanen cap dia de presó, ni cap multa. I la cosa acaba amb una prevaricació administrativa perquè diuen que el milió d'euros del conveni era per fer teatre i no per fer construcció. Vosaltres creieu que hi ha qualcú que aniria a demanar aquests doblers per gastar amb obres de teatre?

Les factures hi són i es varen presentar totes a la Conselleria, i els pagaments es varen fer així com toca. Tenc la consciència molt tranquil·la i estic orgullós que a Porreres tinguem aquesta magnífica instal·lació de Centre de Formació Musical i d'Auditori Municipal.

Vull agrair el suport de moltíssima gent que he sentit molt a prop durant tota aquesta desgraciada aventura i que et fan veure que tens molt bons amics i amigues.

Per acabar, tenc molt clar que els qui estan d'acord amb la meua gestió, seguiran valorant-la i que els qui no, no els pretenc convèncer, però vull deixar molt clar que mai no he agafat ni un euro públic.

Gràcies.

SETMANA CULTURAL

Escola Nova

Com és habitual ja fa uns anys, a finals de febrer celebrem la setmana cultural. Aquesta ha estat la XXI edició i l'hem dedicada als animals, tema central de l'escola durant tot el curs.

Han estat uns dies ben intensos: hem tocat animals exòtics com una pitó, un camaleó, tortugues... Poguèrem conèixer el món dels coloms, visitàrem veterinàries per saber com tenen cura dels animals, de les nostres mascotes... En definitiva, ens ho passàrem molt bé i aprenguèrem molt. Segurament ho heu pogut comprovar quan heu visitat l'exposició de tot el que hem fet.

No havíem acabat la setmana cultural quan ja estàvem immersos en una altra proposta, el Dia de la Dona. Dins les aules dibuixàrem la dona que més ens importa, que més estimam... realment els

retrats varen ser espectaculars. I com a colofó a aquesta activitat, vàrem organitzar una Taula Rodona on participaren n'Agnès Barceló, padrina d'alumnes de l'escola; na Cati Mora, economista i mare d'un alumne; na Joana Maria Julià, infermera i mare d'una alumna i n'Esperança Mora, gerent de la cooperativa, Cap de Protecció Civil de Porreres i també exmare d'alumnes de l'escola. Va moderar la taula na Marta Escoda, exmare d'alumnes de l'escola, directora de Convivèxit i moderadora amb experiència.

Davant un nombrós públic les participants varen poder explicar, tant a la seva feina com dins la vida personal, avantatges i inconvenients pel fet de ser dona.

Na Cati Mora va comentar que, quan arriben a l'entitat bancària on fa feina, normalment els

clients demanen més pel director que per la directora.

N'Agnès, mestressa de casa i dona molt activa dins la vida cultural de Porreres, va comentar que quan ella era més jove les coses no eren igual que ara, era més difícil fer segons quines coses o prendre part de segons quins actes.

Na Joana Maria Julià va explicar l'evolució de les infermeres: actualment hi ha un 85% d'infermeres dones i, a més, s'ha canviat el genèric «infermeria» per «Col·legi d'infermeres».

I n'Esperança va explicar que dins la Cooperativa majoritàriament els pagesos són homes, però que mai no ha tengut cap problema amb ells. Per altra banda, dins el món de Protecció Civil -on predominen els homes-, diu que se sent més còmode dins Porreres perquè la coneixen que si ha de sortir a fer altres intervencions a fora poble.

En definitiva, hem tengut unes setmanes ben entretingudes, i el més important és que ens ho hem passat molt bé.

«CERCAM AMB ELS ULLS DEL COR LA TERRA QUE ENS ESPERA»

IES Porreres

Cercam amb els ulls del cor la terra que ens espera. Així resa el nou eslògan que dona la benvinguda als visitants de l'IES Porreres en el recent mural que decora un trosset més de la paret exterior... I ja en van tres!

Tot va començar, ara ho dèiem, fa tres cursos. Amb la intenció de potenciar l'educació en valors, remoure consciències i fer participar els alumnes activament es va organitzar el primer concurs de pintura mural que es va emmarcar en els actes de la Diada de la Pau i la No Violència. La dinàmica era ben clara: es proposava un tema i l'alumnat interessat aportava un disseny de mural, un esbós, amb un eslògan adient. D'entre tots ells se seleccionaren els més atractius, que passaren a ser finalistes i, d'entre ells, en va sortir el guanyador.

Aquell primer curs es va proposar com a tema l'horrible situació que vivien —i viuen— els refugiats de la guerra de Síria (i per extensió, tots els refugiats del món). Una primera experiència que va valorar-se molt positivament i que ens encoratjà de nou el curs vinent, en què es va proposar com a centre d'interès la llibertat d'expressió, com un dret fonamental, i associada a la voluntat d'es-

coltar i de respectar la diversitat d'opinions.

Aquest curs 2018-2019 el món del poble sahrauí ha centrat les mirades dels alumnes de l'institut. Un poble del desert, foragit, refugiat, que perviu i clama per a la seva llibertat. Conèixer el poble sahrauí és una de les intencions d'aquest curs i hem volgut començar a tractar-lo per mitjà de la paraula i de la imatge amb un mural. No ens aturarem aquí: continuarem coneixent la vida del poble del Sàhara amb el projecte de 2n d'ESO «Som solidaris!» i que pretén involucrar l'alumnat amb activitats solidàries envers els sahrauís.

Arribà el dia de la realització. Durant tot el matí els 8 finalistes del concurs, esperonats i assessorats pel professorat del departament d'Educació Plàstica, anaren passant el disseny sobre la paret blanca. Poquet a poquet anaven apareixent clapes de colors (ocres de l'arena, blaus del cel, diversitat de color de les tendes del camp de refugiats...). Altres persones voluntàries s'hi sumaren: alguns professors, alguns alumnes de la matèria d'educació plàstica... Entre i entre, un glopet d'aigua i una mossegada de panet. Al final de les classes esdevé la sorpresa: tot l'alumnat i professorat pogué veure gairebé acabat el mural, al qual solament resta algun petit detall. És una tasca que crida poderosament l'atenció i no deixa indiferent a ningú.

Des d'aquestes línies volem acabar agraint a totes les persones que han participat en la realització del mural que, a més d'expressar els valors que ens defineixen com a centre, també decora una paret trista i deixada, i fa més amable i atractiva l'entrada del nostre institut. Li anem rentant la cara mentre aprenem i ens comprometem amb una societat millor.

ACTIVITAT DEL CA PORRERES

Club d'Atletisme de Porreres

Els primers mesos de l'any ens han dut un grapat de competicions importants que han anat acompanyades de molt bons resultat per part dels nostres atletes. Cal destacar l'augment significatiu del nombre de participants del nostre club en competicions de totes les edats i el gran esforç i perseverança durant els entrenaments que fan que de cada dia el club vagi creixent en quantitat i qualitat.

Un dels èxits més importants és la gran participació del club, tant a nivell individual com per equips, i els podis aconseguits al Campionat de Balears de Cros celebrat a Eivissa, dia 9 de febrer. El club muntà una gran expedició formada per una cinquantena de persones (atletes, famílies, directius, entrenadors...) per anar a Eivissa a participar al campionat. N'Apol·lònia Nicolau va

aconseguir quedar tercera en categoria sub12 i, juntament amb na Laura Casbas, na Maria de la Pau Lladó i na Teresa Nicolau van quedar segones per equips. Na Marta Obrador entrà a meta en tercer lloc (categoria sub16), resultat que li va permetre participar al Campionat d'Espanya de Cros amb la selecció de Mallorca celebrat a Villamanrique de la Condesa (Andalusia), dia 3 de març. En Moha Raissi i en Guillem Ginard també aconseguiren acabar el Cros en bona posició en categoria sub23, quart i cinquè respectivament; a més, juntament amb en Toni Llopis i en Tomeu Rigo, aconseguiren la vuitena posició per equips. L'actuació de Moha va fer que el seleccionador Balear, el porrerenc Mateo Domínguez, el triàs per formar part de la selecció sub23 que participarà al Campionat d'Espanya. A part, hem de

destacar l'actuació dels nostres atletes sub10 en el Campionat de Mallorca individual que tengué lloc el 20 de gener (Cros Mateo Domínguez) on en Joel Sáez i n'Apol·lònia Nicolau obtingueren el primer lloc. Així mateix, na Marta Obrador va aconseguir el subcampionat de Mallorca sub16.

Per acabar, volem fer esment a la participació de Mohamed Raissi i de Marta Obrador al campionat d'Espanya de camp a través que va tenir lloc al circuit de «El Cuartillo» (Càceres) el cap de setmana del 8 al 10 de març. La selecció balear sub16 femenina, en la qual competia na Marta, va quedar classificada en 16a posició i na Marta va aconseguir un temps d'11:45 a la prova de 3000 m. Per la seva part, en Moha va completar els 10000m en un temps de 35:05.

CAMPIONAT DE BALEARS DE CROS EIVISSA (10/02/2019)

Crònica d'un viatge

Els joves atletes, amb arrels marroquines, Chaker Zaryouh (14 anys) i Mohamed Raissi (19 anys), ens expliquen les vivències del viatge amb l'expedició del CA Porreres a Eivissa per a participar del Campionat de Balears de Cros 2019. En Chaker, que va néixer a Porreres, és la primera temporada que en-

trena amb el club i en Moha, que va arribar a Mallorca fa 5 anys, la segona. La bona actuació de Moha durant tota la temporada, i especialment en el Campionat, ha acabat amb el premi de ser seleccionat per formar part de la selecció Balear que participarà al Campionat d'Espanya de Càceres de dia 10 de març.

Tots junts cap a Eivissa!

Anar a Eivissa a competir al Cros del Cam-

pionat de Balears era una aventura nova per jo. Quan vam arribar vam anar a fer una volta per Dalt Vila. Em varen encantar els paisatges, no havia estat mai a l'illa. Després, vàrem dinar a un restaurant d'enfora la mar i vam anar cap a l'hotel a descansar. Una vegada reposades les forces i havent deixat les maletes, vàrem visitar el circuit de cros -que era a un camp de golf. Va ser genial rodar per allà i, tot i que pareixia fàcil, era un circuit molt dur, però tots els atletes vam aconseguir superar-

BAR

CA'N GUILLEM

ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES 971 647 495

Estanc Can Poo

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Havans gravats per a festes.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguets. Perfumeria. Articles de regal

Avinguda Bisbe Campins, 12 • Porreres.

Tel. 971 16 66 36 - Fax: 971 64 70 24

lo. Diumenge, en acabar la competició, vam dinar tranquil·lament a un restaurant i, després, vam partir cap al port per tornar a Mallorca. M'ha agradat molt el viatge, m'ho he passat molt bé, he gaudit d'un cap de setmana genial i m'he divertit. A més, alguns companys han aconseguit molts bons resultats, com na Marta

Obrador que ha quedat tercera classificada i l'equip sub14 femení que han quedat segones de Balears. M'agradaria donar les gràcies per tot als entrenadors. Tot genial!

Chaker Zaryouh

El 9 i 10 de febrer; per mi, un cap de setmana inoblidable

Vaig anar de viatge amb el meu club, el CA PORRERES, per competir a la cursa

del Campionat de les Illes Balears. El dissabte vàrem partir a les 8 del matí i a les 11:00, quan vam arribar a Eivissa, vàrem caminar per Dalt Vila. Des d'allà dalt hi ha una vista totalment meravellosa! Després vam anar a una pizzeria, vam dinar, vam riure... sincerament, m'ho vaig passar genial amb el meu club que és com una família per mi. En acabar de menjar, vàrem anar a l'hotel per descansar, però els entrenadors només ens varen donar 15 minuts de descans perquè havíem d'anar a veure el circuit on competiríem el dia següent. Quan vàrem arribar al circuit vam fer dues voltes suaus (per preparar la cursa) i vàrem tornar cap a l'hotel on el sopar va ser molt bo. Després de sopar i abans d'anar a dormir, anàrem a fer una petita volta, mentrestant els nostres estimats entrenadors ens donaven suport i consells per la competició de l'endemà.

El dia següent, dia de la competició, vàrem esmorzar al mateix hotel i, tot seguit, vam partir cap al circuit per a competir. La cursa que més em va agradar i que vaig gaudir més de mirar i animar va ser la de na Marta Obrador i la de n'Apol·lònia Nicolau. Na Marta, abans de sortir, estava nerviosíssima, però quan el jutge va donar la sortida va partir ben convençuda, semblava que ja se li havien llevat els nervis. Encara que el circuit era dur per ella i per tothom, va lluitar fins al final i va aconseguir quedar la tercera de les Balears; a més, la van seleccionar pels

Campionats d'Espanya. També vaig gaudir molt veient la carrera de les petites (sub14 femení) on competia n'Apol·lònia. Ho varen fer molt bé i, juntament amb la resta de l'equip (Laura Casbas, Teresa Nicolau i Maria de la Pau Lladó), van quedar les segones classificades per equips.

Pel que fa a la meva participació, encara que vaig sofrir per acabar a causa de problemes respiratoris, vaig gaudir molt de la carrera, era un circuit bastant dur, però em va agradar! La part més complicada va ser una pujada de 140 metres que es va fer molt llarga. En conclusió, aquest cap de setmana vaig aprendre moltíssimes coses del CA PORRERES i aquest petit viatge el recordaré per sempre. És el meu primer viatge amb ells i esper que no sigui el darrer!

Mohamed Raissi

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

LA HISTÒRIA D'UN CAMPIONAT

Antoni Sastre Vanrell

El pròxim 18 de maig es complirà una efemèride que cal destacar en la història del bàsquet porrerenc. Aquest dia de l'any 2008 l'equip de bàsquet «V. Mora & Rosselló» es va adjudicar a Son Bugadell el títol de Campió de Balears en categoria infantil femení, i es feia amb el bitllet per a participar en la fase interautonòmica del campionat d'Espanya que es va celebrar a Sangüesa (Navarra) del 5 al 8 de juny.

És per això que des de la secció d'esports de la revista volem rememorar aquesta fita històrica que aviat complirà més d'una dècada. Per tal de fer memòria i recollir, vivències, records i emocions d'aquell victoriós any, ens hem nodrit de dues fonts: la crònica que va escriure l'entrenador de l'equip, Xim Martorell Janer, que es va publicar al *Llum d'Oli* núm. 116 (Juliol 2008, Any XXX), i dels testimonis de cinc jugadores d'aquell equip (Bel Maria Garau, Xisca Martorell,

Jero Binimelis, Antònia Ferrer i Catalina Juan).

El camí cap a Sangüesa

Per a poder participar en el Campionat d'Espanya les porrerenques van haver de superar dues fases: el Campionat de Mallorca, que el disputaven els quatre primers equips classificats en la lliga regular, i el Campionat de Balears, que es componia pels dos equips que havien quedat primers al Campionat de Mallorca, juntament amb un equip d'Eivissa i un de Menorca.

En el Campionat de Mallorca les jugadores entrenades pel tàndem Xim Martorell i Tomeu Vaquer varen disputar tres partits, dels quals en guanyaren dos (Alcúdia i Sant Agustí) i perderen contra el Sant Josep, per quatre punts.

Aquests bons resultats permeteren disputar el Campionat de Balears on «l'e-

quip va desenvolupar tot el seu potencial i va fer un bon joc», en paraules de l'entrenador. **Dels tres partits que varen disputar contra el C.B Ferreries (Menorca), Tanit Nautica Ereso (Eivissa) i el Sant Josep (Palma), varen guanyar el tres i es convertiren, d'aquesta manera, en campiones de Balears.**

Ja a Sangüesa l'equip es va enfrontar contra el primer equip de Catalunya (CBF Sarrià), el primer equip d'Aragó (UGT Almozara) i el segon equip de Navarra (Obenasa Ursulinas), el balanç fou: dues derrotes i una victòria. Amb l'equip d'Aragó les jugadores crearen un vincle especial, «compartíem hostel amb elles i ens vàrem fer molt amigues durant els pocs dies que vàrem ser allà; ja ens veus assegudes al passadís compartint vivències i experiències de com havíem arribat fins al campionat», recorda amb enyorança Catalina Juan.

Tot i no guanyar el campionat, totes les jugadores destaquen la implicació dels pares. «Érem una gran família. Sense ells res hagués tengut sentit. Ja des d'abans de començar a guanyar mai fallaven a la grada, encara que perdéssim de més de 50 tots els partits. Però quan vam començar amb les victòries i els campionats, la unió encara va ser més forta. Vam començar a viatjar, primer entre illes i després a la Península, i això junta molt les persones i, en aquest cas, va aconseguir ajuntar 12 famílies diferents», assenyala Antònia Ferrer.

Fent la vista enrere, Xisca Martorell explica: «a vegades tenc la sensació que encara no som conscients del que vàrem aconseguir, tant dins com fora de la pista», i afegeix que «la majoria d'amistats que tenc avui en dia varen sorgir gràcies a aquells anys».

Bel Maria Garau recorda que aquell any va ser un cúmul d'emocions, sentiments i adrenalina, i que victòria rere victòria es va arribar a l'objectiu màxim per a elles, ser campiones de Balears i arribar al Campionat d'Espanya.

Un engranatge primordial per a l'equip era el binomi que formaven els dos entrenadors. «Eren els nostres guies, els que posaven raó al joc quan no estàvem encertades i els que pensaven en la millor

manera de vehicular el joc per derrotar al rival», assegura Jero Binimelis.

Per a Antònia Ferrer, en Xim Martorell jugava molts més papers que el d'entrenador: «Era qui es preocupava per tu, qui t'ensenyava a respectar tots els valors que van de la mà del bàsquet, qui a més de jugadora t'ensenyava a ser persona i companya. Una persona amb qui et diverties i reies, però també amb qui podies confiar, obrir-te, contar-li els teus problemes

i plorar; però ell sempre hi era, en els bons i mals moments».

En definitiva, recuperem històries per no oblidar, expliquem per recordar, feim memòria per tenir present el que amb el pas del temps es va diluint en l'amalgama de records. Per això, des de la revista, hem volgut recuperar aquesta fita esportiva en què un grup de porrerenques es conjuren per entrar en la història del bàsquet porrerenc.

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

**jaume
sastre
soler SL**
materials de construcció

ceràmiques i gres bigues imitació fusta
ciments saques aïllants canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

Diumenge de Rams, 3 d'abril de 1977. D'esquerra a dreta: Francesc Sastre *de sa Farnacià*, Joan Sorrell *Mobles Sorell*, Rosa Mora, Antònia Oliver Riera *Quel-colla*, Francesc Sastre Andreu *Molino*, Catalina Mesquida Mesquida, Joana Mora Cerdà *de can Lluent*, Bartomeu Julià *de son Miró*, Margalida Casas, Joan Viedma (nin), Monserrat Nicolau Sastre *de can Ros*, Apol·lònia Tomàs, Coloma Rosselló Nicolau *de ca na Rose*, Francisca Rigo Binimeis, Magdalena Viedma i Catalina Sastre *de can Poo*. Fotografia cedida per Catalina Sastre "de can Poo".